Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ № 55 (20. 922) 1991 йил 20 март, чоршанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV пленумининг 1991 йил 12 мартдаги қарори

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ ҲАРАКАТ ДАСТУРИНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДАГИ АМАЛИЙ ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

1. Пленум шуни таъкидлайдики, партия комитетларида ва ташкилотларида Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг қарорларини бажариш соҳасидаги иш авж олиб бормоқда.

Съездда қабул қилинган Компартиянинг Ҳаракат дастури коммунистлар ва партиясизлар орасида кенг миқёсда қўллаб-қувватланмоқда, чунки у ҳар бир киши учун муносиб турмуш шароитини таъминлашда меҳнаткашларнинг ва бутун аҳолининг туб манфаатларини ҳақиқий равишда ифодалайди, жамият барча соғлом кучларини жипслаштириш, вазиятни барқарорлаштириш эҳтиёжларига мос бўлиб тушади.

Шу билан бирга, мамлакатдаги воқеаларнинг ривожланиши, иқтисодиётдаги ва жамиятдаги танглик ҳолатларининг кучайиши Компартиянинг барча бўғинлари ишидаги сусткашликни бартараф этиб, куч-ғайратни Ҳаракат дастурини амалга оширишга кўпроқ даражада қаратишлари, унинг энг муҳим қоидаларини аниқ мақсадни кўзлаб, зўр ғайрат билан турмушга татбиқ этишлари, меҳнат жамоаларида аҳоли орасида коммунистларнинг обрў-эътиборини мустаҳкамлашлари, таъсирини кучайтиришлари зарурлигини тақозо этади.

2. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури ва Уставини амалга ошириш юзасидан 1991 йилги амалий тадбирлар режаси маъқуллансин.

3. Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг мустақил тенг ҳуқуқли давлатлар янги Иттифоқ шартномаси хусусидаги нуқтаи назарини тасдиқлаб, пленум янгиланган Федерация доирасида Ўзбекистоннинг мустақиллигига эришиш вазифаларига энг кўп даражада мос бўлиб тушадиган ҳужжат нусхаси имзоланиши тарафдори эканини билдиради.

Марказий Комитет республиканинг келажаги янгиланган Иттифоқда эканини англаб, барча коммунистларни ва фуқароларни референдум куни — шу йил 17 мартда ягона янгиланган Иттифоқни ва Ўзбекистонни тенг ҳуқуқли, мустақил республика сифатида шу Иттифоқ таркибида сақлаб қолишни ёқлаб овоз беришга чақиради.

Партия комитетлари ва ташкилотлари референдумни муваффақиятли ўтказиш соҳасидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишни кучайтиришлари зарур. Бутун куч-ғайрат одамлар онгига Федерациянинг алоҳида олинган ҳар бир субъекти уддалай олмайдиган ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишнинг бирдан-бир имконияти референдумнинг саволига ижобий жавоб беришдан иборат, деган фикрни сингдиришга қаратилсин.

4. Пленум республиканинг иқтисодий мустақиллигига эришиш Ҳаракат дастурининг муҳим таркибий қисмларидан бири эканини таъкидлаб, партия комитетлари ва ташкилотлари, барча коммунистлар иқтисодиётнинг ички тузилишини қайта қуриш, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришда вужудга келган номутаносибликларни тугатиш, иқтисодий салоҳиятни ошириш, малакали кадрлар тайёрлаш, бу муҳим ишда дастлабки ижобий натижаларни аниқ, амалий ишлар билан мустаҳкамлаш юзасидан ишлаб чиқилган чора-тадбирларни амалга оширишга фаол киришишлари зарур, деб ҳисоблайди. Айни вақтда барча бўғинларда интизом ва масъулиятни мустаҳкамлаш, тартиб ва уюшқоқликни кучайтириш йўлини сабот билан ўтказиш керак. Бир қанча партия ташкилотларининг иқтисодий, ишлаб чиқариш фаолиятида, ижтимоий вазифаларни ҳал этишда фаол қатнашишдан четлаша бошлаганига қарши қатъият билан курашиш лозим.

Бозор муносабатларига ўтиш шароитида партия ташкилотлари бошқарув ва хўжалик юритиш барча бўғинлари раҳбар коммунистларини танглиқдан қутилиш ва халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг ҳақиқий йўлларини излашга, узоқ муддатли ўзаро манфаатли иқтисодий алоқаларни шакллантиришга, ташқи иқтисодий фаолиятни, қўшма корхоналар, акционерлик, жамоа ва бошқа шаклдаги мулкчиликни ривожлантириш мақсадларига йўллашлари зарур.

Партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари деҳқончилик-саноат комплекси иқтисодиётидаги кўп поғоналилик ғоясини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш билан бирга колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш имкониятларидан янада самарали фойдаланишга интилишлари, ижара, пудрат, акционерлик жамиятлари, фермерлик хўжаликларини ривожлантиришга, уларнинг ишлаши учун зарур шароит яратиб беришга кўмаклашишлари лозим.

Партия комитетлари ҳокимият ва бошқарув идоралари билан биргаликда аҳолининг ижтимоий ҳимояланишини мустаҳкам таъминлаш билан боғлиқ масалалар бутун туркумини қатъият ва изчиллик билан ҳал этишлари зарур. Бундан мақсад ҳозирги шароитда аҳоли турмуш даражасининг кескин пасайиб кетишига йўл қўймасликдан иборат. Марказий Комитет бозор нархлари оширилгунга қадар аҳолига ижтимоий жиҳатдан мадад бериш учун маблағларни қидириб топиб, одамлар учун харажатларни қоплаш воситаларини такомиллаштириш ва жорий этиш зарур деб билмоқда.

Оилаларнинг ўзини-ўзи таъминлашини яхшилаш, бозорни озиқ-овқат билан мўл-кўл таъминлаш, аҳолининг иш билан банд бўлмаган қисми пул ишлаб топишига имкон бериш, уй-жой муаммосини ҳал этишни жадаллаштиришнинг бош омили сифатида қишлоқда томорқа участкаларини кенгайтиришга илгаригидек алоҳида аҳамият бериш зарур. Фуқароларнинг шахсий томорқаларини, боғдорчиликни ва полизчиликни, саноат корхоналари ёрдамчи хўжаликларини ривожлантириш юзасидан кўрилаётган ҳамма тадбирлар партия таъсирининг барча воситалари билан қўллаб-қувватлансин.

5. Республика, вилоят, шаҳар ва район партия комитетлари оммавий-сиёсий, тарғибот ишларининг замонавий усулларини янада дадилроқ эгалласинлар. Ўзбекистон Компартиясининг дастурий мақсадлари ва вазифаларига нисбатан жамоатчиликнинг ижобий фикрини шакллантириш бу ишларнинг асосий мазмуни бўлиши лозим. Марказий Комитет ижтимоий-сиёсий муаммолар илмий-тадқиқот институтининг, ижтимоий-сиёсий марказларнинг имкониятидан фойдаланиб, жамиятда рўй бераётган жараёнлар мунтазам тадқиқ қилинсин ва таҳлил этилсин. Социологик тадқиқотлар ўтказилсин, прогнозлар тузилсин. Партия матбуоти, ахборот ва оғзаки тарғибот, кўргазмали ташвиқот воситалари орқали партия ташкилотларининг барча вазифалари ва ҳаракатлари ҳаққоний ва тўлақонли акс эттирилсин, одамлар кўпроқ хабардор бўлишига эришилсин.

Ахлоқийликни, қонунларга ҳурмат билан муносабатда бўлишни тарбиялашга, умуминсоний қадриятларни қарор топтиришга, миллий байрамлар ва анъаналарни қайта тиклашга алоҳида эътибор берилсин. Юксак ахлоқни қарор топтириш ишида диний ташкилотлар билан ҳамкорлик ривожлантирилсин, жамоатчилик онгида маънавийлик бўлмаса, кенг омма, айниқса, ёшлар маданият ва илм-фан, адабиёт ва санъатдан баҳраманд қилинмаса, миллатнинг чинакам маънавий уйғонишига эришиб бўлмаслиги тушунчаси шакллантирилсин.

Миллий сиёсат қоидалари изчиллик билан рўёбга чиқарилсин ва миллатлараро муносабатларнинг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришга онд куч-ғайратлар оширилсин. Турли миллий гуруҳларнинг талабларини чуқурроқ ўрганиш, жумҳуриятимизда яшовчи барча миллат ва элат вакилларининг миллий, маданий, тил соҳасидаги эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш учун совет идоралари ва жамоат тузилмаларининг имкониятларидан кенгроқ фойдаланиш зарур.

Пленум республика коммунистлари амалий мавқедаги сиёсийлашган бирлашмалар билан ҳамкорлик қилишга тайёр эканликларини тасдиқлайди. Шу билан бирга партия комитетлари партияга асоссиз хуружларга, вазиятни издан чиқаришга уринишларга, жамоатчилик фикрини суиистеъмол қилишларга, экстремистик ва ҳуқуққа зид хатти-ҳаракатларга қаршилик кўрсатади.

Аҳолини ҳуқуқий жиҳатдан тарбиялашни яхшилаш, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш тадбирларини рўёбга чиқариш учун ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари коммунист-раҳбарларининг масъулиятини ошириш зарур.

6. Пленум ҳисоблайдики, республика Компартияси ўз зиммасига олган масъулиятли вазифаларни ҳал этиш учун партия комитетларининг иш услуби ва усулларини қатъият билан такомиллаштиришни, сиёсий йўлни амалга оширишда қатъият ва принципиаллик кўрсатишни, вазиятни бошқаришни, воқеаларни олдиндан кўра билишни, қуйи партия бўғинлари ва меҳнат жамоалари билан мустаҳкам алоқа боғлашни, уларнинг муаммолари ва қийинчиликларини ҳар томонлама ўрганишни талаб этади. Сайлаб қўйилган фаолларга кўпроқ таяниш, бунинг учун комиссиялар фаолиятини кучайтириш, ташкилотчилик ва сиёсий ишларни ижодий янгилаш учун уларнинг масъулиятини ошириш лозим. Партия Марказий Комитети, республика, вилоят партия комитетлари котибларига, Ўзбекистон Компартияси сайлаб қўйиладиган органларининг аъзоларига долзарб масалалар юзасидан матбуотда, радио ва телевидение орқали мунтазам қатнашиб туриш тавсия этилсин.

Бошланғич партия ташкилотларини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлаш, улар фаолиятини янгилаш ва кучайтириш партия Марказий Комитети Бюроси, республика, вилоят, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи даражали иши бўлиши зарур. Ўзбекистон Компартиясининг Устави асосида ҳар бир партия ташкилоти билан алоқа ўрнатиш, коммунистларни онгли интизом, жамоалардаги маънавий-руҳий вазият учун шахсий жавобгарлик талабларини ҳисобга олиб, янгича шароитда ишлашга ўргатиш, уларни аниқ ижтимоий аҳамиятга молик ишларни ҳал этишга сафарбар қилиш муҳимдир.

Истиқомат жойларида сиёсий ишлар олиб бориш долзарб вазифа эканлигини, аҳоли барча табақаларининг Компартия сиёсатини қўллаб-қуватлаши зарурлигини ҳисобга олиб, ҳудудий партия ташкилотлари тармоғини янада фаолроқ ривожлантириш, улар ўз мавқеларини мустаҳкамлашига, мувофиқлаштирувчилик вазифасини бажаришга ҳамда маҳаллаларда, микрорайонларда, қишлоқларда ва бошқа аҳоли манзилгоҳларида содир бўлаётган жараёнларга самарали таъсир кўрсатишига ёрдам бериш лозим.

Партия сафларини мустаҳкамлаш, одамлар ва жамият манфаатларини ҳамма нарсадан устун қўядиган, мана шу қийин даврда халқ манфаатини кўзлаб, амалий ишлашга тайёр кишилар ҳисобига партияга ёш кучларни жалб этиш зарур. Айни пайтда КПССдан чиқишнинг барча ҳолатлари принципиал таҳлил этилсин, ҳар бир шундай ҳолатнинг сабабларини коммунистлар диққат билан муҳокама қилиши таъминлансин.

Партия комитетлари халқ депутатлари Советлари билан алоқа шаклларини янада такомиллаштиришлари зарур. Коммунистлар ёрдамида иш кўриб, жойларда давлат ҳокимияти тўла ва билимдонлик билан амалга оширилишига, ижроия органлар иши анча яхшиланишига эришилсин. Советлардаги партия гуруҳлари биринчи галда ана шу ишга жалб этилсин. Устав талабларига оғишмай риоя этилиши учун коммунист депутатларга талабчанлик кучайтирилсин.

Амалий вазифаларни ҳал этишда Компартия кадрларидан энг кўп даражада фойдаланилсин. Раҳбарлик лавозимларидаги коммунистлар билан мунтазам иш олиб борилсин. Кадрларни жой-жойига қўйишга сиёсий усуллар билан фаол таъсир кўрсатилсин. Партия резервини шакллантиришга кўпроқ эътибор берилсин, бозор муносабатларига ва бошқарувнинг янги тузилмаларини ташкил этишга ўтиш шароитида партия аъзолари орасидан етакчилар қидириб топилсин ва уларни ўстиришга ёрдам берилсин. Партия кадрлари ва резервининг мунтазам ўқуви ташкил этилсин, шу мақсадда янгидан ташкил этилган Сиёсатшунослик ва бошқарув институти имкониятларидан фойдаланилсин.

* * *

Пленум республика коммунистларининг бутун амалий фаолияти Ўзбекистон Компартиясининг халқ манфатидан бошқа манфаати йўқ эканлигидан доимо далолат бериб туриши зарурлигини таъкидлайди. Ҳукмрон партия мавқеидан, ўзининг жамиятдаги обрўйидан фойдаланиб давлат ҳокимиятини, интизом ва тартибни мустаҳкамлаш, фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувликни, ижтимоий адолатни, ҳар бир киши учун муносиб турмуш шароитини таъминлаш, Ўзбекистон ССРнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигига эришиш асосида халқларнинг маънавиятини янгилаш йўлини қатъият ва изчиллик билан ўтказиш зарур.

ИҚТИСОДИЁТГА АНИҚ ТАДБИРЛАР ВА ҲАРАКАТЛАР КЕРАК

СССР Президенти М. С. Горбачев мамлакатнинг етакчи иқтисодчилари билан навбатдаги учрашувни ўтказди. У иқтисодиёт соҳасидаги амалий ҳаракатларнинг аниқ дастурини белгилаб олиш мавзуига бағишланди. 16 март куни Кремлда бўлиб ўтган учрашувда таниқли олимлар, давлат ва жамоат арбоблари, Вазирлар Кабинетининг, парламентнинг аъзолари, Марказий иқтисодий идораларнинг вакиллари, халқ хўжалиги тармоқларининг ходимлари қатнашдилар.

(ТАСС).

СССР Олий Кенгаши Раёсатининг мажлиси

18 март куни Кремлда А. И. Лукьянов раислигида СССР Олий Кенгаши Раёсатининг мажлиси бўлди.

Раёсат СССР референдуми Марказий комиссияси раиси В. П. Орловнинг жумҳуриятларда ва мамлакат минтақаларида 17 март куни бўлган биринчи Бутуниттифоқ референдуми тўғрисидаги ахборотини тинглади. Мажлисда мазкур референдум жуда катта ижтимоий-сиёсий воқеа бўлгани ва у мамлакат фуқароларининг юксак сиёсий фаоллигини кўрсатганлиги таъкидланди. Бундай фаоллик мамлакатнинг кўпгина минтақаларида халқ депутатлари Кенгашларига ўтказилган кейинги сайловдагидан ҳам юқори бўлди. Ҳозир референдум якунлари чиқарилмоқда ва бироз кейин унинг натижалари СССР Олий Кенгашига маълум қилинади. СССР Олий Кенгашининг Раёсати бир қанча жумҳуриятлар ҳамда минтақаларда СССР референдумини ташкил этиш ва ўтказиш борасида фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқларини бузишга қаратилган ҳаракатларни ғайриқонуний деб баҳолади.

Мажлисда СССР Олий Кенгаши бешинчи сессиясининг ишини давом эттириш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Олий Кенгаш палаталарининг март ойи охиригача бўладиган қўшма ва алоҳида мажлисларининг тахминий жадвали маъқулланди, қонунларнинг лойиҳаларини тайёрлаш қандай бораётгани ва Олий Кенгаш муҳокамасига қўйилган бошқа масалалар аниқлаб олинди.

Раёсат Олий Кенгаш комитетлари ҳамда палаталар доимий комиссиялари рўйхатини аниқлаш ва улар таркибини янгилаш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилди.

СССР Олий Кенгаши Миллатлар Кенгаши Раиси Р. Н. Нишоновнинг СССР Олий Кенгаши делгациясининг Европа парламенти таклифига мувофиқ Страсбургга буюрган ташрифи тўғрисидаги ахбороти тингланди.

Давлат турмушининг бошқа баъзи масалалари кўриб чиқилди.

(ТАСС).

НАВРЎЗ ЯҚИНЛАШМОҚДА

Халқ байрами — Наврўзни ўтказишга тайёргарлик ишлари ниҳоясига етай деб қолди. Унинг вазифалари кўп жиҳатдан Ўзбекистон ССР Президентининг шу йил 12 февралдаги Фармонида белгилаб берилган. Бу топшириқлар қандай бажарилянти? Нима ишлар қилинди? Қандай камчиликларга йўл қўйилди? Наврўзга тайёргарлик ташкилот комитети аъзолари нималарни эътибордан четда қолдирдилар?

Тошкентда журналистлар билан бўлиб ўтган учрашувда шу ҳақда гап борди. Учрашувни республика Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов бошқарди. Кириш нутқида у Ўзбекистондаги умумий байрамолди манзарасини тасвирлаб берди. Наврўзга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилот комитетининг фаолияти тўғрисида шу комитет раиси Г. Ёқубов ахборот берди. Фармон қабул қилинган кундан буён беш марта мажлис ўтказилганлиги, бу мажлисларда вазирликлар ва маҳкамаларнинг баҳор байрами арафасидаги фаолиятидан тортиб, 21 март куни эрталаб соат 9 да бошланадиган узлуксиз телекўрсатув ўтказиш ниятигача турли масалалар кўриб чиқилганлиги таъкидланди.

Йиғилганлар оммавий ахборот воситалари ходимларининг саволларига жавоб қайтардилар.

(ЎзТАГ).

• Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти ташкил этилган куннинг 70 йиллигига

Суратларда: 1. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти босмахонасининг ротация цехи ишчилари М. Йўлдошев (чапда) ва Б. Исоқов босмадан чиққан рўзноманинг янги сонини кўздан кечиришмоқда. 2. Рўзнома ҳарф териш цехида Р. Ташпанова ва В. Скворцова (ўнгда) ишлашмоқда. В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

● [Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг 70 йиллигига бағишланган мақола билан рўзноманинг 4-саҳифасида танишасиз].

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЁТИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН КУННИНГ 70 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН УНИНГ АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йил ҳалол ишлаганлиги, Ўзбекистон матбаасини ривожлантиришга ҳисса қўшганлиги ва жамоат турмушида фаол қатнашгани учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»:

Зиёмов Зайниддин Нажимович — офсет матбаа цехининг матбаачиси

Караманов Нодир — рўзнома-ҳарф териш цехининг бошлиғи

Кушнир Надежда Алексеевна — бош муҳандис ўринбосари

Мансуров Қутбиддин Турсунович — чуқур матбаа ишчиси

Муҳамедов Рафаил Насруллович — рўзнома-ротация цехининг ишчиси

Сотиболдиева Уғилой — муқовалаш цехи ишчиси

Томкина Антонина Яковлевна — чуқур матбаа цехи брошюралаш бўлимининг машинисти

Қуйидагилар Ўзбекистон ССР Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлансин:

Аҳмедов Қосим — хўжалик бошқармаси бошлиғи

Баришов Александр Петрович — рўзнома-ротация цехининг гальванотипчиси

Борзов Николай Федорович — бош механик

Дунина Анна Афанасьевна — ишлаб чиқариш бўлимининг муҳандис-диспетчери

Кулишова Барно Суннатовна — рўзнома-ҳарф териш цехи ҳарф қуйиш машинасининг ҳарф терувчиси

Мирзакаримов Акром — Ю. Гагарин номли пионерлар лагерининг ишчиси

Мороз Лариса Ивановна — рўзнома-ҳарф териш цехи ҳарф қуйиш машинасининг ҳарф терувчиси

Никифоров Владимир Федорович — чуқур матбаа цехи ишчиси

Раҳимова Гулчеҳра Қодировна — цинкография ва офсет қолиплари тайёрлаш цехининг монтажчиси

Тожиева Зайнаб — рўзнома-ротация цехи машиналари ва агрегатларининг ишчиси

Турсунов Ҳабибулла Рихсибоевич — муқовалаш цехининг бошлиғи

Ҳайдарова Мастура Носиржоновна — муқовалаш цехининг ишчиси

Хушназаров Исматулла — юқори матбаа цехининг ишчиси

Эшонов Бозорбой Олломбергáнович — партия комитетининг котиби

Йўлдошева Хожалхон Яхшибоевна — юқори матбаа цехи машиналари ва агрегатларининг ишчиси

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 18 март.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СОВЕТ МИЛИЦИЯСИ ТЎҒРИСИДА

I БУЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **СССРда милиция**

Совет милицияси фуқароларни, уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини, совет жамиятини ва давлатини жиноий ҳамда бошқа ғайриқонуний тажовузлардан ҳимоя қилишга қаратилган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи қуролли давлат ташкилотидир.

2-модда. **Милициянинг асосий вазифалари**

Милициянинг асосий вазифалари:

фуқароларнинг шахсий хавфсизлигини, жамоат хавфсизлигини таъминлашдан ва жамоат тартибини сақлашдан;

жиноятларнинг ва бошқа тарзда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишдан;

жиноятларни тез ва тўла очишдан;

мол-мулкни ғайриқонуний тажовузлардан ҳимоя қилишдан;

аҳолига ижтимоий ва ҳуқуқий ёрдам беришда қатнашишдан;

жиноий жазоларни ва маъмурий таъзир беришни ижро этишдан иборат.

Милицияни қонун билан унинг зиммасига юклатилмаган вазифаларни бажариш учун жалб қилиш ман этилади. Қонун билан бевосита ваколат берилган идоралар ва мансабдор шахслардан бошқа ҳеч ким милициянинг фаолиятига аралашишга ҳақли эмас.

3-модда. **Милиция фаолиятининг принциплари**

Милициянинг фаолияти қонунийлик, шахсни ҳурмат қилиш, ижтимоий адолат, халқчиллик, байналмилалчилик, инсонпарварлик, меҳнат жамоалари ва аҳоли билан баҳамжиҳат иш тутиш, жамоатчилик фикрини доимо эътиборга олиш принципларига мувофиқ қурилади.

4-модда. **Милиция фаолиятда ошкоралик**

Милициянинг фаолияти фуқаролар, жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари учун ошкора, очиқ бўлади.

Милиция ҳуқуқ-тартиботнинг ҳолати ва уни мустаҳкамлаш чора-тадбирлари ҳақида давлат идораларини, жамоат бирлашмаларини, меҳнат жамоаларини, аҳолини ва оммавий ахборот воситаларини хабардор қилиб туради.

Давлат, хизмат ва тижорат сирини ташкил этадиган ахборот, шунингдек фуқароларнинг шахсий турмушига, ор-номуси ва қадр-қимматига дахлдор бўлган, хизмат фаолияти жараёнида олинган ахборот ошкор этилмайди, қонунда кўзда тутилган ҳоллар бундан мустаснодир.

5-модда. **Милиция фаолиятининг ҳуқуқий негизи**

Милиция фаолиятининг ҳуқуқий негизини: СССР Конституцияси, республикаларнинг Конституциялари; ушбу қонун ҳамда ССР Иттифоқи ва республикаларнинг бошқа қонун ҳужжатлари; СССР Президентининг Фармонлари; СССР Вазирлар Кабинетининг меъёрий ҳужжатлари ва республикалар ҳукуматларининг меъёрий ҳужжатлари; халқ депутатлари маҳаллий Советларининг қарорлари; СССР Ички ишлар вазирлигининг ва республикалар Ички ишлар вазирликларининг меъёрий ҳужжатлари ташкил этади.

6-модда. **Милицияда хизмат қилиш ва уни ўташ хусусиятлари**

Милиция хизматига ўзларининг шахсий, маънавий ва ишчанлик фазилатлари, маълумоти ва сиҳат-саломатлиги жиҳатидан милиция зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга қодир бўлган СССР фуқаролари ихтиёрийлик асосида қабул қилинади.

Милиция ходимлари қасам ичадилар.

Милиция ходимларига амалдаги қонунларга мувофиқ махсус унвонлар берилади, белгиланган нусхадаги хизмат гувоҳномалари ва хизмат либоси берилади.

Жиноят қилиш, фуқароларнинг ор-номусини ва қадр-қимматини камситадиган шафқатсиз ҳаракатлар қилиш милицияда хизмат қилишга номуносибдир.

Милиция ходимини лавозимга тайинлаш, хизмат мансабини ўзгартириш, ишдан бўшатиш унинг жамоат ташкилотлари фаолиятида қатнашиши ёки қатнашмаслиги билан, шунингдек динга муносабати билан боғлиқ бўлиши мумкин эмас.

Милиция ходимларининг соҳибкорлик фаолияти ҳар қандай турлари билан шуғулланиши; иш ташлашлар уюштириш ва уларни ўтказишда қатнашиши; корхоналарда, муассаса ва ташкилотларда ўриндошлик юзасидан ишлаши ман этилади, илмий, ижодий ва муаллимлик фаолияти бундан мустаснодир.

Милицияда хизмат қилиш шартлари ва тартиби ССР Иттифоқи ва республикаларнинг қонунларида белгилаб қўйилади.

7-модда. **Милициянинг ташкил этилиши**

Милиция Иттифоқ ва республика милицияларига бўлинади.

Милиция СССР Ички ишлар вазирлиги системасига киради.

Иттифоқ милициясининг ташкилий тузилиши, штатдаги ходимлар сони ва жойлашиши СССР Вазирлар Кабинети томонидан ўрнатиладиган тартибда, республика милициясининг ташкилий тузилиши, штатдаги ходимлар сони ва жойлашиши эса республикаларнинг ҳукуматлари томонидан ўрнатиладиган тартибда белгиланади.

Республикаларнинг қонунларида халқ депутатлари Советлари томонидан маҳаллий милиция тузилиши кўзда тутилиши мумкин.

Халқ депутатлари Советлари милициянинг иши устидан назорат қилиб турадилар, жиноий-процессуал, маъмурий-суд қилиш ва милициянинг тезкорлик-қидирув фаолияти бундан мустаснодир.

8-модда. **Милициянинг вазифаларини бажаришда давлат идораларининг, жамоат бирлашмаларининг, меҳнат жамоалари ва фуқароларнинг иштироки**

Милиция ўз зиммасига юклатилган вазифаларни давлат идоралари, жамоат бирлашмалари, меҳнат жамоалари билан, шунингдек жамоат тартибини сақлашда милицияга кўмаклашиш учун тузилган жамоатчилик тузилмалари билан ҳамжиҳатликда бажаради.

Давлат идоралари, меҳнат жамоалари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари жамоат тартибини сақлашда ва жиноятчиликка қарши курашда милицияга ёрдам беришлари шарт.

Жамоат тартибини сақлашда милицияга ҳар томонлама кўмаклашиш — СССР фуқаросининг бурчидир.

СССР фуқаролари ихтиёрий равишда милициянинг штатдан ташқари ходимлари сифатида ишлашлари мумкин. Милиция штатдан ташқари ходимларининг вазифалари ва ҳуқуқлари қонунларда белгилаб берилади.

9-модда. **Ички ишлар идораларининг бошқа ходимларини ва ҳарбий хизматчиларни милиция вазифаларини бажаришга жалб этиш**

Ички ишлар идораларининг ходимлари, СССР Ички ишлар вазирлиги, республикалар Ички ишлар вазирликлари ўқув юртларининг курсантлари ва тингловчилари милиция ходимлари бўлмасаларда, амалдаги қонунларга биноан жамоат тартибини, жамоат хавфсизлигини сақлашга ва жиноятчиликка қарши курашга жалб этилган ҳолларда уларнинг зиммасига милиция ходимлари учун белгиланган вазифалар юклатилади ҳамда улар учун белгиланган ҳуқуқлар, ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимояланиш кафолотлари жорий этилади. Мазкур шахслар милиция ходимлари билан баббаравар жавоб берадилар.

Қонунда кўзда тутилган ҳолларда жамоат тартибини ва жамоат хавфсизлигини сақлаш юзасидан республикалар билан келишилган чора-тадбирларни амалга ошириш учун ҳарбий хизматчилар жалб этилиши мумкин.

Жамоат тартибини ва жамоат хавфсизлигини сақлашга жалб этилган ҳарбий хизматчилар зиммасига ушбу қонун 11-моддасининг 3, 11, 12, 25-бандларида кўзда тутилган мажбуриятлар юклатилади, 12-модданинг 1, 2, 17, 18, 23, 24, 25-бандларида ҳамда 13, 14, 15-моддаларида қайд этилган ҳуқуқлар, шунингдек милиция ходимлари учун ўрнатилган ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимояланиш кафолотлари ҳамда жавобгарлик тўғрисидаги қоидалар жорий этилади.

II БУЛИМ. МИЛИЦИЯНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ

10-модда. **Иттифоқ ва республика милицияси ўртасидаги вазифаларнинг фарқлаб қўйилиши**

1. Иттифоқ милицияси ваколатига:

жиноятчиликка қарши кураш стратегиясини белгилаш;

жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат тартибини сақлаш соҳасидаги умумиттифоқ дастурларини ишлаб чиқиш ва уларни амалга оширишга раҳбарлик қилиш;

жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат тартибини сақлаш соҳасидаги республикалараро дастурларни ишлаб чиқиш ва уларнинг бажарилишини мувофиқлаштириб туриш;

милициянинг фаолиятига ва қонунийликни, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини, мол-мулк, жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартиби сақланишини, жиноятчиликка қарши курашни таъминлаш юзасидан республикалар билан келишилган чора-тадбирларни амалга оширишга умумий раҳбарлик (бу фаолиятни мувофиқлаштириб туриш);

мамлакатнинг транспорт системаларидаги милицияга раҳбарлик қилиш;

жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат тартибини сақлаш соҳасидаги умумиттифоқ ва республикалараро тадбирларни ўтказиш чоғида милициянинг кучлари ва воситаларини бошқариш;

энг хавфли жиноятларга, уюшган жиноятчиликка, порахўрликка ва бангфурушликка, миллий ёки ирқий адоват ёхуд менсимаслик негизидаги жиноятларга, республикалараро, умумиттифоқ ва халқаро тусдаги жиноятларга қарши кураш;

қонунларда кўзда тутилган ҳолларда фуқароларни умумиттифоқ миқёсида қидиришни ташкил этиш ва амалга ошириш;

Иттифоқ қарамоғидаги махсус ва алоҳида тартибли объектларни қўриқлаш, шу объектларда жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат тартибини таъминлаш;

милициянинг назорат ва ахборот таҳлил фаолияти ягона системасини таъминлаш; умумиттифоқ маълумот-ахборот фондларини оператив ва криминалистик ҳисобга олишни шакллантириш;

умумиттифоқ йўл ҳаракатининг қоидаларини, шунингдек унинг хавфсизлигига оид давлат стандартларини ишлаб чиқиш;

ўқотар қурол, ўқ-дори, портловчи моддалар, ССР Иттифоқи қонунларида белгиланган рўйхатга мувофиқ бошқа буюмлар, моддалар ва материалларни сотиб олиш, сақлаш ва ташиш масалаларига оид қонунларнинг бажарилиши устидан назорат қилишни уюштириш;

паспорт системаси тўғрисидаги ССР Иттифоқи қонунлари, фуқаролик тўғрисидаги, ажнабий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРга келиши, бўлиши, СССР орқали ўтиши ва СССРдан чиқиб кетиши тўғрисидаги, СССР фуқароларининг СССРдан чиқиб кетиши ва СССРга кириши ҳақидаги ССР Иттифоқи қонунлари ва халқаро битимлар бажарилишини уюштириш;

халқаро жиноят полицияси ташкилоти (Интерпол) билан ўзаро алоқада бўлиб туриш; жиноятчиликка қарши кураш соҳасида республикалар милициясининг халқаро ҳамкорлигини мувофиқлаштириб бориш вазифалари киради.

Иттифоқ милицияси ваколатига ССР Иттифоқи билан республикалар ўртасидаги битимларга мувофиқ бошқа вазифалар ҳам ўтказилиши мумкин.

II. Республика милицияси ваколатига:

жиноятларнинг ва бошқа қонунбузарликларнинг олдини олиш, жиноятларни аниқлаш, пайини қирқиш ва фош қилиш;

жамоат тартибини сақлаш ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш;

республика транспорт системаларидаги милицияни бошқариш;

жиноятчиларни, бедарак йўқолган шахсларни ва қонунларда кўзда тутилган ҳолларда бошқа шахсларни қидириш;

милициянинг ваколати доирасида жиноий жазоларни ва маъмурий таъзир чораларини ижро этиш;

паспорт системаси тўғрисидаги, ажнабий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРга кириши, бўлиши, СССР орқали қатнаши ва СССРдан чиқиб кетиши ҳақидаги, СССР фуқароларининг СССРдан чиқиб кетиши ва СССРга келиши тўғрисидаги, шунингдек фуқаролик масалалари ҳақидаги қонунларни бажариш;

йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш, автомототранспортни ҳисобга олиш ва қайд этишни ташкил қилиш;

ўқотар қуролни, ўқ-дориларни, портловчи моддаларни, ССР Иттифоқи қонунларида белгиланган рўйхатга мувофиқ бошқа буюмлар, моддалар ва материалларни сотиб олиш, сақлаш ва ташиш устидан, мазкур рўйхатга мувофиқ объектларнинг очилиши ва ишлатилиши устидан назорат қилиш;

аҳолига ижтимоий ва ҳуқуқий ёрдам беришда қатнашиш;

шартномалар асосида мол-мулкнинг қўриқланишини ташкил этиш ва амалга ошириш вазифалари киради.

Республикаларнинг қонунларига биноан ушбу қонунда кўзда тутилмаган ва Иттифоқ милицияси ихтиёрига ўтказилмаган бошқа вазифалар ҳам республика милицияси ваколатига ўтказилиши мумкин.

III. Республика милициясининг куч ва маблағларини бошқа республикалар ҳудудида ҳуқуқ-тартиботни сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш вазифаларини ҳал қилиш учун ажратиш тартиби ҳукуматлараро битимлар билан белгиланади.

11-модда. **Милициянинг мажбуриятлари**

1. Милициянинг мажбуриятлари:

1) жиноятларнинг ва бошқа ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш; жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликлар содир этилиш сабабларини ва имкон берувчи шароитларни аниқлаш, уларни тугатиш чораларини кўриш; ҳуқуқбузарлар билан якка тартибда профилактика ишларини амалга ошириш; фуқароларни ҳуқуқий жиҳатдан тарбиялашда қатнашишдан;

2) жиноятларни аниқлаш, уларга чек қўйиш ва уларни фош қилишдан;

3) кўчаларда, майдонларда, истироҳат боғларида, транспорт шоҳ кўчаларида, аэропортларда ва бошқа жамоат жойларида жамоат тартибини сақлашдан;

4) давлатнинг бошқа идоралари ва жамоат бирлашмалари билан биргаликда болалар назоратсизлигининг олдини олишдан;

5) жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликлар тўғрисида, шунингдек бу хил қилмишларни қилган шахслар ҳақида тушган ахборотни қабул қилиб, қайд этишдан;

6) жиноятлар тўғрисидаги аризалар ва хабарларга ҳозиржавоб бўлишдан; қонуний асослар бўлган тақдирда жиноий иш қўзғатишдан ёки бундай ишларни қўзғатишдан воз кечишдан; суриштирув ўтказишдан; материалларни судгача протокол шаклида тайёрлашдан;

7) қидирув ва тергов ҳаракатларини ўтказиш тўғрисида прокурор топшириғи ва кўрсатмасини, терговчининг топшириғини бажариш, шунингдек тергов ҳаракатлари ўтказишда уларга кўмаклашишдан;

8) жиноятларнинг олдини олишда ва очишда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига ёрдам бериши муносабати билан ҳаёти, сиҳат-саломатлиги ва мол-мулки хавф остида қолган гувоҳлар, жабрдийда ва бошқа кишиларнинг шахсини ҳамда мол-мулкини ҳимоя қилиш чораларини кўришдан;

9) жиноят содир этиб, тергов, суриштирув ва суддан яшириниб юрган, жиноий жазони ўташдан бош тортган, бедарак йўқолган шахсларни, шунингдек қонунларда кўзда тутилган ҳолларда бошқа шахсларни аниқлаш ва қидириб топишдан;

10) давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларининг жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш масалаларига оид қарорларининг фуқаролар ва мансабдор шахслар томонидан ижро этилишини ўз ваколати доирасида назорат қилишдан;

11) фалокатлар, ёнғинлар, ҳалокатлар, табиий офатлар ва бошқа фавқулодда ҳодисаларнинг оқибатларини тугатиш, одамларни қутқариш ва уларга ёрдам бериш, назоратсиз қолган мол-мулкни қўриқлаш юзасидан шошилинч чора-тадбирлар кўришдан;

12) ҳуқуқбузарликлар ва бахтсиз ҳодисалар оқибатида азият чеккан ночор аҳволдагиларга, шунингдек маст ҳолатдагиларга, агар улар мустақил ҳаракат қилиш қобилиятини йўқотган ёки атрофдагиларга ёхуд ўзларига зарар етказиши мумкин бўлса шошилинч ёрдам беришдан;

13) йўл ҳаракати хавфсизлигини ўз ваколати доирасида таъминлашдан, бу борадаги қоидалар, меъёрлар ва стандартларга риоя этилишини назорат қилишдан, автомототранспорт воситаларини қайд этиш ва ҳисобга олиш ҳамда ҳайдовчи гувоҳномаларини беришдан;

14) табиатни муҳофаза қилиш ва экологик хавфсизлик юзасидан қонунда кўзда тутилган чора-тадбирларни амалга оширишда қатнашишдан;

15) қурол-яроғ, ўқ-дори, портловчи моддалар, кучли таъсир қилувчи кимёвий, заҳарли ва бошқа ашёлар, моддалар ва материалларни сотиб олиш, сақлаш, ташиш қоидаларига, ССР Иттифоқи қонунларида белгиланган рўйхатларга мувофиқ иншоотларни очиш ва ишлатиш қоидаларига риоя этилишини таъминлашдан;

16) паспортлар бериш, шунингдек чегара минтақасига кириш учун рухсатномалар бериш, фуқароларни истиқомат рўйхатидан ўтказиш ва ундан ўчириш; фуқаролар ва мансабдор шахсларнинг қонунда белгиланган паспорт системаси қоидаларига риоя этишлари устидан назорат қилишдан;

17) ажнабий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРга кириши, бўлиши, СССР орқали қатнаши ва СССРдан чиқиб кетиши, СССР фуқароларининг СССРдан чиқиб кетиши ва СССРга келиши тўғрисида қонунларда белгиланган қоидалар бажарилишини таъминлашдан, шунингдек ССР Иттифоқи ва республикаларнинг фуқаролик масалаларига оид қонунларини бажаришдан;

18) шартномалар асосида мол-мулкни қўриқлашдан;

19) судлар, прокурорлар, терговчиларнинг, балоғатга етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссияларнинг чақирувига биноан келишдан бош тортган шахсларни олиб келиш тўғрисидаги суд ажримларини, прокурорлар ва терговчиларнинг қарорларини, балоғатга етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссияларнинг қарорларини, шунингдек қамоққа олиш, даволаш-меҳнат ёки меҳнат тарбияси профилакторийларига юбориш тўғрисида прокурорларнинг қарорларини ва уларнинг рухсати билан терговчиларнинг қарорларини, судларнинг ҳукмлари, ажримлари ва қарорларини ижро этишдан;

20) маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни юритишдан;

21) озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод бўлган шахслар устидан қонунларда кўзда тутилган ҳолларда маъмурий назорат ўрнатишдан; шартли равишда ҳукм қилинган ва меҳнатга мажбурий жалб этиш шарти билан озод қилинган, шунингдек озодликдан маҳрум этиш тўғрисидаги ҳукмнинг ижроси кечиктирилган шахсларнинг хулқини текшириб туришдан; жиноий жазони ўтаб бўлган ёки даволаш-меҳнат ва даволаш-тарбия профилакторийларида мажбурий даволаниб чиққан шахсларнинг, шунингдек илгари дайдилик ва тиламчилик билан шуғулланиб юрган шахсларнинг ишга жойлашишига ва маиший турмушига кўмаклашишдан;

22) топиб олинган ва милицияга топширилган ҳужжатлар, буюмлар, қимматбаҳо нарсалар ва бошқа мол-мулкларнинг сақланишини таъминлаш, уларни қонуний эгаларига қайтариш чораларини кўришдан;

23) ваколати доирасида жиноий жазо ва маъмурий таъзир чораларини ижро этишдан;

24) ушланган ва қамоққа олинган шахсларни қўриқлаш ва уларни кузатиб боришдан;

25) милицияга олиб келинган, ушланган ва қамоққа олинган шахсларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини таъминлашдан, зарурат бўлган тақдирда уларга дарҳол тиббий ёки бошқа хил ёрдам бериш тадбирларини кўришдан, шунингдек фуқаронинг ҳуқуқлари ва эркинликлари чекланганлиги асослари ва сабабларини унга тушунтириб беришдан иборат.

II. Милиция ўз ваколати доирасида, ССР Иттифоқи ва республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган ҳолларда халқ депутатларига ва халқ депутатлигига номзодларга, давлат идораларига, мансабдор шахсларга, шунингдек жамоат бирлашмаларига, уларнинг идораларига ва вакилларига уларга юклатилган вазифаларни бажаришда ёрдам беради.

12-модда. **Милициянинг ҳуқуқлари**

Милиция ўз зиммасига юкланган вазифаларни бажариши учун унга қуйидаги ҳуқуқлар берилади:

1) фуқаролардан ва мансабдор шахслардан жамоат тартибига риоя этишни, ҳуқуқбузарликларга ва милиция ваколатини амалга ошириш йўлида тўсқинлик қилувчи ҳаракатларга чек қўйишни талаб қилиш, шу талаблар бажарилмаган тақдирда эса қонунда кўзда тутилган мажбурий чораларни қўлланиш;

2) жиноят қилишда асосли шубҳа бўлган ёки жиноят ёки ва бошқа ҳуқуқбузарлик содир этган чоғда фуқаролардан уларнинг шахси тўғрисида гувоҳлик берувчи ҳужжатларни, шунингдек бажарилиши устидан назорат ва контрол қилиш милиция зиммасига юклатилган қоидаларга риоя этилишини текшириш учун зарур бўлган бошқа ҳужжатларни текшириш;

3) маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисида протоколлар тузиш, ҳуқуқбузарликларнинг пайини қирқиш мақсадида бошқа таъсир чоралари қолмаганда маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этган шахсларни милицияга ёки бошқа хизмат биноларига олиб келиш ва уларни қонунда бошқа муддат белгиланмаган бўлса, уч соатгача ушлаб туриш, уларни шахсан кўздан кечириш, буюмларини кўздан кечириш ҳамда буюмларини ва ҳужжатларини олиб қўйиш; маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар юзасидан текширувни таъминлашнинг қонунда кўзда тутилган бошқа чораларини қўлланиш;

4) қонунда кўзда тутилган ҳолларда маъмурий таъзир бериш ёки маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги материалларни ўртоқлик суди, жамоат ташкилоти ёки меҳнат жамоаси муҳокамасига топшириш;

5) озодликдан маҳрум этиш жойларидан халос бўлиб келган ва маъмурий назорат остида бўлган шахсларни рўйхатга олиш, куннинг исталган вақтида улар яшаб турган хоналарга кириб текшириш, назорат остидагиларни рўйхатга олишни таъминлаш, уларга нисбатан ССР Иттифоқи ва республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган бошқа чеклашларни қўлланиш;

6) дайдилик, тиламчилик учун ушланган, мажбурий равишда меҳнатга жалб қилиш билан озодликдан маҳрум этишга шартли ҳукм қилинган ва мажбурий равишда меҳнатга жалб қилиш билан озодликдан маҳрум этиш жойларидан шартли бўшатилган, махсус комендатура маъмуриятининг рухсатисиз маъмурий район доирасидан ўзбошимчалик билан чиқиб кетганлик учун ушланган шахсларни қонунда белгиланган тартибда махсус ажратилган биноларда сақлаш;

7) васийликсиз қолган ёки жамият учун хавфли қилмишлар содир этган балоғатга етмаган ёшларни дарҳол яккалаб қўйиш зарур бўлса, шунингдек, махсус ўқув-тарбия муассасаларига ва даволаш-тарбия профилакторийларига юбориладиган балоғатга етмаган ёшларни қонунда кўзда тутилган ҳолларда ушлаш ва тақсимлаш-қабулхоналарида сақлаш;

8) ҳарбий соқчилар бўлмаган ҳолларда, жамоат тартибини бузган ҳарбий хизматчиларни ушлаш ва уларни ҳарбий комендантларга ёки ҳарбий қисмларнинг командирларига топшириш;

9) жиноят содир этишда шубҳа қилинган шахсларни ССР Иттифоқи ва иттифоқдош жумҳуриятларнинг жиноий-процессуал қонунларига мувофиқ ушлаш ва қамоқда сақлаш;

10) ўз текширувида бўлган ишлар ва материаллар юзасидан фуқароларни милицияга чақириш;

11) жамоат жойларида маст ҳолда бўлиб, ўз қиёфаси билан инсоний қадр-қимматни ва жамоат ахлоқини таҳқирлаётган ёки мустақил юриш қобилиятини йўқотган ёхуд атрофдагиларга ёки ўзига зарар етказиш эҳтимоли бўлган шахсларни ҳушига келгунча тиббий ҳушёрхоналарда, бундай ҳушёрхоналар бўлмаганда эса милиция навбатчи қисмларининг махсус жиҳозланган хоналарида сақлаш;

12) қонунларда белгилаб қўйилган асосда ва тартибда профилактика таъсири ўтказиш лозим бўлган шахсларни аниқлаш ва ҳисобга олиш;

13) қонунда кўзда тутилган ҳолларда фуқароларни милицияга келтириш, шунингдек уларни тиббий муассасаларга олиб бориш;

14) қонунда кўзда тутилган ҳолларда, жамиятга қарши хулқ-атворга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисида шахсларни расмий огоҳлантириш ва ана шундай шахсларни рўйхатга олиш;

15) жиноят содир этишда гумон қилинган ёки дайдилик ва тиланчилик учун ушланган, қамоққа олинган, қасддан қилинган жиноятда айбланган, маъмурий қамоқ жазосига ҳукм қилинган шахсларни фотосуратга, товуш ёзиш, кино ва видеосуратга олиш, бармоқ изларини олиш ва рўйхатга олиш;

16) жиноятларнинг олдини олиш, уларни аниқлаш, уларга чек қўйиш ва очиб ташлаш мақсадида ошкора ва яширин тезкорлик-қидирув тадбирларини, шу жумладан, техникавий воситалар ишлатиб амалга ошириш; олинган маълумотлардан қонунда кўзда тутилган ҳолларда ва тартибда фойдаланиш;

17) жамоат тартибини, жамоат хавфсизлигини, фуқароларнинг ҳаётини ва саломатлигини сақлашни таъминлаш мақсадида, шунингдек, айрим тергов ҳаракатларини бажариш учун жойларнинг айрим участкаларига ёки иншоотларига фуқароларнинг киришини вақтинча чеклаб қўйиш ёки ман қилиш;

18) жиноятларга йўл қўймаслик, жиноят содир этишда шубҳа қилинган шахсларни таъқиб қилиш мақсадида, табиий офат юз берганда ҳамда жамоат тартибига ёки фуқароларнинг шахсий хавфсизлигига таҳдид қилувчи бошқа фавқулодда вазиятларда фуқароларнинг уйларига ҳамда уларга тегишли ўзга биноларга, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ҳудудига ҳамда биноларига куннинг исталган вақтида ҳеч қандай тўсқинликсиз кириш ва кўздан кечириш;

19) иқтисодиёт соҳасидаги жиноятларни аниқлаш тадбирларини ўтказишда:

корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг (ажнабий дипломатик ваколатхоналардан ташқари) ҳудудига ва биноларига, фуқаролар якка тартибда ва бошқа тарзда меҳнат фаолияти билан ва ўзга турдаги соҳибкорлик билан шуғулланиш учун фойдаланиладиган ишлаб чиқариш биноларига ҳеч қандай тўсқинликсиз кириш, мулкдорнинг ёки унинг вакилини ёхуд у ваколат берган шахснинг иштироки билан ишлаб чиқариш, омбор, савдо, хизмат биноларини, транспорт воситаларини, мол-мулк сақланадиган ва фойдаланиладиган бошқа жойларни кўздан кечириш (мулкдор ёки унинг вакили кўздан кечиришни ўтказишда, намуналар олишда қатнашишдан бўйин товлаган тақдирда бу иш уларнинг иштирокисиз, жамоат ташкилотларининг, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг вакилларини жалб қилиб ўтказилиши мумкин ва қилинган ҳаракатлар ҳақида, бир кеча-кундуз муддатда прокурорга хабар қилинади);

корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг, улар кимга бўйсунишидан ва асосланган мулкчилик шаклларидан қатъи назар, раҳбарларидан, мансабдор шахслари ва бошқа ходимларидан, шунингдек якка тартибда ва ўзгача меҳнат фаолияти билан ҳамда бошқа турдаги соҳибкорлик билан шуғулланувчи шахслардан текширилаётган фаолиятга таалуқли зарур маълумотлар, ҳужжатлар ва ёзма тушунчаларни талаб қилиш ва олиш;

мавжуд давлат, кооператив, жамоат мол-мулкининг корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг ҳисобидаги ва ҳисоботдаги маълумотлари билан таққослаш; текширув, инвентаризация ва тафтишлар ўтказишни, талаб қилиш; ўтказилаётган тадбирларда қатнашиш учун қонунда белгиланган тартибда мутахассислар таклиф қилиш;

банкларда, бошқа молия-кредит муассасаларида кредит-пул операциялари ва ташқи иқтисодий битимлар тўғрисида оператив ҳамда ҳисобот маълумотини олиш; кассаларни пул, товар, материал бойликлари ва ҳужжатлар сақланадиган бошқа жойларни муҳрлаб қўйиш, уларнинг сақланишини таъминлайдиган бошқа чораларни кўриш; назорат тарзида харид қилиш, хом ашё, чала ва тайёр маҳсулотларнинг нусхаларини олиб қўйиш;

халқ истеъмоли молларини, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, асраш, ташиш ва сотиш пайтида ҳамда аҳолига хизмат кўрсатишда истеъмолчининг ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлайдиган меъёрлар ва қоидаларга риоя этилишини текшириш;

қонунларни бузишга йўл қўймаслик ҳақида корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг раҳбарларини, мансабдор шахсларини, бошқа ходимларни, шунингдек, якка тартибда ва ўзгача меҳнат фаолияти билан ҳамда бошқа турдаги соҳибкорлик билан шуғулланувчи шахсларни қонунларнинг бузилишига барҳам бериш тўғрисида огоҳлантириб, бу ҳақда кейинчалик прокурорга хабар бериш;

20) зарур бўлган тақдирда кўчаларда ва автомобиль йўлларида транспорт ва пиёдалар қатновини чеклаб ёки тақиқлаб қўйиш; корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги фаолиятини назорат қилиш; техникавий ҳолати йўл ҳаракати хавфсизлигига таҳдид соладиган ёки ишлатиб чиқарадиган газлари таркибидаги зарарли моддалар йўл қўйиш мумкин бўлган меъёридан ошадиган транспорт воситаларидан фойдаланишни тақиқлаб қўйиш; зарур ҳолларда транспорт воситаларини тўхтатиб, ҳайдовчиларнинг транспортдан фойдаланиш ва бошқариш ҳуқуқини берадиган ҳужжатларини, йўл варақаларини ҳамда ташилаётган юкнинг товар-транспорт ҳужжатларига мувофиқлигини текшириш; транспорт воситаларидан ғайриқонуний мақсадларда фойдаланилаётганлиги хусусида шубҳа бўлган тақдирда уларни кўздан кечириш, маст ҳолатдаги шахсларни, шунингдек транспорт воситасини бошқариш ёки ундан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатлари бўлмаган шахсларни транспорт воситасини бошқаришдан четлаштириш; қонунларда кўзда тутилган ҳолларда ҳайдовчиларни транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этиш;

21) фуқаролик масалалари бўйича СССР фуқароларининг, хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРдан кетиши ва СССРга келиши, хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРда бўлиши масалалари юзасидан қонунга мувофиқ ҳужжатлар расмийлаштириш ва бериш;

22) корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ўқ отар қуролларни ва ўқ-дориларни, портловчи моддаларни, кучли таъсир қиладиган кимёвий, заҳарли моддаларни, ССР Иттифоқи қонунларида белгиланган рўйхатлардаги буюмлар, моддалар ва материалларни сотиб олиш, сақлаш ва ташишга, фуқароларга эса ўқ отар қуролларни ва жанговар ўқ-дориларни сотиб олиш, олиб юриш ва сақлашга рухсат бериш, шунингдек ана шу рухсатномаларни бекор қилиш; корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқаролардан улар қурол-яроғ ва ўқ-дориларни сақлаш, улардан фойдаланиш қоидаларини бузган тақдирда, шунингдек, қонунда кўзда тутилган бошқа ҳолларда ана шу қурол-яроғ ва ўқ-дориларни тортиб олиш; қурол-яроғларни ремонт қиладиган, мушакбозлик техникаси, муҳртамға тайёрлайдиган корхоналар, ўқотар қурол билан савдо қиладиган магазинлар, ўқ отиш тирлари ва стендлари очишга рухсатнома бериш, улар фаолиятининг белгиланган тартиби бузилган тақдирда ана шу рухсатномаларни бекор қилиш;

23) шаҳар, шаҳар атрофи ва маҳаллий қатнов жамоат транспортининг барча турларидан (таксидан ташқари), қишлоқ жойларда эса — йўл-йўлакай дуч келадиган транспортдан ҳам текин фойдаланиш. Транспортдаги милиция бўлинмаларининг ходимлари (ўзлари хизмат қиладиган участкалар доирасида) бундан ташқари поездларда, дарё ва денгиз кемаларида текин юриш ҳуқуқига эгадирлар;

24) табиий офат содир бўлган жойга етиб олиш, шошилинч тиббий ёрдамга муҳтож фуқароларни шифохоналарга олиб бориш, жиноят содир этган шахсларни таъқиб қилиш ва уларни милицияга олиб бориш учун, шунингдек кечиктириб бўлмайдиган ҳолларда ҳодиса содир бўлган жойга етиб олиш учун корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоат бирлашмаларига ёки фуқароларга тегишли транспорт воситаларидан (ажнабий давлатларнинг дипломатия, консуллик ҳамда ўзга ваколатхоналари, халқаро ташкилотларнинг транспорт воситаларидан ташқари) тўсқинликсиз фойдаланиш;

25) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоат бирлашмаларига тегишли бўлган, кечиктириб бўлмайдиган ҳолларда эса фуқароларга қарашли бўлган алоқа воситаларидан хизмат мақсадларида тўсқинликсиз фойдаланиш;

26) қонунларда белгиланган тартибда корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоат бирлашмаларидан милициянинг зиммасига юклатилган вазифаларни бажариш учун зарур маълумотларни олиш;

27) жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликлар содир бўлишининг сабабларини ва уларга имкон берувчи шароитларни тугатиш юзасидан тегишли давлат идораларига, жамоат бирлашмаларига ёки мансабдор шахсларга тақдимномалар бериш;

28) жиноятларнинг ва бошқа ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, жамоат тартибини мустаҳкамлаш, жиноятлар юз берган ҳолатларини ва уларни содир этган шахсларни аниқлаш, яширинган жиноятчиларни, бедарак йўқолганларни аниқлаш учун оммавий ахборот воситаларидан фойдаланиш;

29) жамоат тартибини сақлашда ва жиноятчиликка қарши курашда жонбозлик кўрсатган фуқароларни рағбатлантириш.

Милиция ходимларининг милиция ҳуқуқларини рўёбга чиқариш тартиби ва шартлари ССР Иттифоқи ва республикаларнинг қонунларига мувофиқ белгиланади.

13-модда. **Милиция ходимларининг қурол-яроғ ва махсус воситалар сақлаш, олиб юриш ва қўллаш ҳуқуқи. Милиция ходимларининг якка ҳимоя воситалари.**

Милиция ходимлари қурол-яроғ ва махсус воситалар сақлаш, олиб юриш ва қўллаш ҳуқуқига эгадирлар.

Шахсий хавфсизликни таъминлаш учун милиция ходимлари темир қалпоқлар, қалқонлар, зирҳли камзуллар ва бошқа якка ҳимоя воситаларидан фойдаланишлари мумкин.

(Давоми учинчи бетда).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СОВЕТ МИЛИЦИЯСИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

III БЎЛИМ. ҚУРОЛ ВА МАХСУС ВОСИТАЛАРНИ ИШЛАТИШ

14-модда. **Махсус воситаларни ишлатиш**

Милиция ходимлари қуйидаги ҳолларда қўл кишанлари, резина таёқлар, кўзни ёшлантирувчи моддалар, чалғитувчи нур ва товуш қурилмаларини, биноларни очадиган, транспортни мажбуран тўхтатадиган қурилмаларни, сув пуркайдиган машиналарни, бошқа махсус воситаларни ишлатиш, жанговар кураш усулларидан, ўргатилган итлар ва отлардан, шунингдек зирҳли машиналар ва бошқа транспорт воситаларидан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар:

1) жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги хизмат вазифасини ёки жамоат бурчини бажараётган фуқароларга, милиция ходимларига, бошқа шахсларга ҳужумни қайтариш учун, шунингдек гаровга олинган кишиларни озод қилиш учун;

2) оммавий тартибсизликларни ва гуруҳ бўлиб жамоат тартибини бузиш ҳолларини тўхтатиш учун;

3) фуқароларга, давлат ва жамоат идораларига, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга қарашли биноларга, иморатларга, иншоотларга ва транспорт воситаларига ҳужумни қайтариш учун; босиб олинган бинолар, иморатлар, иншоотлар ва транспорт воситаларини қайтариб олиш учун;

4) ҳуқуқбузарларни қўлга олиш, уларни милицияга ёки бошқа хизмат биносига олиб бориш, қўлга туширилганларни, маъмурий қамоққа олинганларни, қамаб қўйилганларни кузатиб бориш ва қўриқлаш учун, агар улар милиция ходимларига, жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги хизмат вазифасини ёки жамоат бурчини бажараётган бошқа шахсларга итоат қилмасалар ёки қаршилик кўрсатсалар ёхуд улар қочиши ёки атрофдагиларга ёхуд ўзига зиён етказиши эҳтимол деб тахмин қилиш учун етарли асослар бўлса, шунингдек милиция ходимларининг қонун билан зиммасига юклатилган вазифаларни амалга оширишларига қасддан тўсқинлик қилганлик учун;

қўққисдан бўлган ҳужумни қайтариш, шунингдек, қасддан жиноят содир этишда гумон қилинган шахсларни қўлга тушириш, гаровга ушланганларни озод қилиш заруратидан бошқа ҳолларда мана шундай воситаларни қўллашдан аввал мазкур воситалар ишлатилмоқчи экани ҳақида огоҳлантириш ва вазият имкон берса, ҳуқуқбузарликни тўхтатиш учун етарли вақт бериш лозим.

Махсус воситанинг тури ва уни ишлатиш жадаллиги вужудга келаётган вазиятни, ҳуқуқбузарликнинг тусини ва ҳуқуқ бузувчининг шахсини ҳисобга олиб белгиланади. Махсус воситаларни қўллашда фуқароларнинг соғлиғига зиён етказиш эҳтимоли имкони борича камайтирилиши лозим.

Ҳомиладорлик нишоналари сезилиб турган аёлларга, ногиронлиги равшан кўриниб турган шахсларга ва ёш болаларга нисбатан махсус воситаларни ишлатиш ман қилинади, улар гуруҳ бўлиб фуқароларнинг ҳаётига хавф солган ёки қуролли қаршилик қилган ҳоллар бундан мустаснодир. Махсус воситалар рўйхатини ўзгартиш, шунингдек уларни ишлатиш қоидалари ССР Иттифоқи қонунлари билан белгиланади.

15-модда. **Қурол ишлатиш ва ундан фойдаланиш**

Милиция ходимлари охирги чора сифатида қуйидаги ҳолатларда қурол ишлатиш ҳуқуқига эгадирлар:

1) фуқароларни улар ҳаётига ва соғлиғига хавф соладиган ҳужумдан ҳимоя қилиш, шунингдек гаровга ушланганларни озод қилиш учун;

2) жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги хизмат вазифасини ёки жамоат бурчини бажараётган милиция ходимларига, бошқа шахсларга нисбатан гуруҳ бўлиб ёки қуролли ҳужумни, шунингдек уларнинг ҳаёти ва соғлиғини хавф остида қолдирадиган тарздаги бошқа ҳужумни қайтариш учун;

3) фуқароларнинг турар жой биноларига, муҳим ва қўриқланадиган иншоотларга, давлат ва жамоат идораларининг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг биноларига гуруҳ бўлиб ёки қуролли ҳужумни қайтариш; ички ишлар органларининг қўшин ёки хизмат нарядига қилинган ҳужумни қайтариш учун;

4) қуролли қаршилик кўрсатаётган шахсни ёки оғир жиноят содир этиб турган шахсни ёхуд ҳибсдан қочган жиноятчини, шунингдек, қуролни топшириш тўғрисидаги қонуний талабни бажаришдан бош тортган қуролли шахсни қўлга тушириш учун.

Қурол ишлатишдан аввал қурол ишлатилиши ҳақида огоҳлантириш лозим. Қўққисдан ёки қуролли ҳужум қилинганида, жанговар техникадан, транспорт воситаларидан, учувчи аппаратлардан, денгиз ва дарё кемаларидан фойдаланиб ҳужум қилинганида қурол билан ёки транспорт воситалари ёрдамида ҳибсдан, ҳаракатдаги транспорт воситаларида олиб кетилаётганда қочилганда, шунингдек гаровга ушланганларни озод қилиш учун огоҳлантирмай қурол ишлатиш мумкин.

Аёлларга ва балоғатга етмаганларга нисбатан қурол ишлатиш ман этилади, улар қуролли ҳужум қилган, қуролли қаршилик кўрсатган ёки фуқароларнинг ҳаётига хавф соладиган тарзда гуруҳ бўлиб ҳужум қилган ҳоллар бундан мустаснодир.

Милиция ходимлари қуйидаги ҳолларда қурол ишлатиш ҳуқуқига эгадирлар:

1) агар ҳайдовчи фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига ҳақиқий хавф солаётган ва милиция ходимларининг тўхтатиш тўғрисидаги бир неча марта қилган талабларига бўйсунмаётган бўлса, транспорт воситаларини шикастлантириш йўли билан уларни тўхтатиш учун;

2) фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳлика солаётган ҳайвонни зарарсизлантириш учун;

3) ташвиш сигнали бериш ёки ёрдамга чақириш учун.

Милиция ходими қурол ишлатган ва ундан фойдаланган ҳамма ҳолларда атрофдаги фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, шикаст етганларга шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш, шунингдек уларнинг қариндошларини ёки қонуний вакилларини хабардор қилиш учун имкони борича ҳамма чораларни кўришга мажбурдир.

Қурол ишлатилган ҳар бир ҳолат ҳақида рапорт тузилади ва дарҳол прокурорга маълум қилинади. Ушбу модданинг биринчи қисми учинчи бандида кўрсатилган муҳим ва қўриқланадиган иншоотлар рўйхати СССР Вазирлар Кабинети белгилайдиган тартибда тасдиқланади.

IV БЎЛИМ. МИЛИЦИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ҲОЛАТИ, ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАНИШИ ВА МАСЪУЛИЯТИ

16-модда. **Милиция ходимларининг ҳуқуқий ҳолати**

Милиция ходимлари давлат ҳокимиятининг вакилидирлар ва давлат ҳимоясида бўладилар.

Милиция ходимларининг қонуний талабларини фуқаролар ва мансабдор шахсларнинг бажариши мажбурийдир.

Милиция ходимининг қонуний талабларига итоатсизлик, милиция ходимини ҳақорат қилиш, унга қаршилик кўрсатиш, дўқ-пўписа қилиш, зўравонлик қилиш ёки унинг ҳаётига, соғлиғига, мол-мулкига тажовуз қилиш, шунингдек милициянинг зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга халақит берувчи бошқа хатти-ҳаракатлар қилиш қонунда белгиланган жавобгарликка сабаб бўлади.

Милиция ходимлари ўз хизмат бурчини бажариш муносабати билан улар оила аъзоларининг ҳаётини, соғлиғини, шон-шарафини, қадр-қимматини ва мол-мулкини жиноий тажовузлардан ҳимоя қилиш ССР Иттифоқи ва республикаларнинг қонунларида кўзда тутилади.

Милиция ходимлари ички ишлар идоралари мансабдор шахсларнинг ўзларига нисбатан қабул қилган қарорлари хусусида қонун кўзда тутган масалалар юзасидан ва унда белгиланган тартибда судга шикоят қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

17-модда. **Милиция ходимларининг ижтимоий ҳимояланиши**

Давлат милиция ходимларининг ижтимоий ҳимояланишини кафолатлайди.

Милиция ходимлари тегишли бюджет маблағи ҳисобидан, шунингдек шартномалар асосида вазирликлар, идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлардан тушган маблағ ҳисобига давлат йўли билан мажбурий шахсий суғўрта қилинадилар.

Милиция ходимининг хизмат вазифасини ёки хизмат бурчини бажариши муносабати билан унинг мол-мулкига етказилган зарар тегишли сақлаш манбалари ҳисобидан тўла ҳажмда тўланади.

Милиция ходими хизмат вазифасини ёки хизмат бурчини бажариши пайтида унинг соғлиғига шикаст етказилиши оқибатида кўрган зарар учун мазкур асосга биноан тайинланган пенсия миқдоридан ошадиган қисми тегишли бюджет маблағи ёхуд милиция билан шартномалар тузган вазирликлар, идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг маблағи ҳисобидан тўла ҳажмда тўланади.

Милиция ходимлари, шунингдек хизмат вазифасини бажариш вақтида ҳалок бўлган милиция ходимларининг оилалари уй-жой тақсимлашда, квартира телефонлари ўрнатишда, мактабгача тарбия муассасаларидан жой олишда, ижтимоий-маиший таъминотнинг бошқа масалаларини ҳал этишда республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган тартибда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Ички ишлар идораларидан бўшатилган милиция ходимлари ССР Иттифоқи ва республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган шартлар асосида ва тартибда нафақа олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Милиция ходимлари қонунда белгиланган иш вақтидан ортиқча, шунингдек, ҳар ҳафталик дам олиш кунларида ва байрам кунларида хизмат қилганликлари учун қонунларга мувофиқ ҳақ оладилар ёки бошқа кунларда уларга дам берилади.

Милиция ходимлари ўзларининг касб-кор, меҳнат, ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш учун уюшмаларга бирлашишлари мумкин.

18-модда. **Милиция ходимларининг масъулияти.**

Милиция ходимлари ўз ваколатлари доирасида мустақил қарорлар қабул қиладилар ва ўзларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари ёки ҳаракатсизлиги учун жавоб берадилар.

Фуқаро ўз ҳуқуқлари, эркинликлари чекланганлиги хусусида милиция ходимларидан изоҳ олиш ҳуқуқига эгадир.

Милиция ходими фуқароларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини бузган тақдирда милиция ушбу ҳуқуқларни тиклаш, етказилган зарарни тўлаш чораларини кўришга ва фуқаронинг талабига кўра ошкора кечирим сўрашга мажбурдир.

Милиция ходимларининг хатти-ҳаракатлари хусусида қонунларда белгиланган тартибда ички ишлар идораларига, давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларига, прокурорга, судга шикоят қилиш мумкин.

19-модда. **Милициянинг молиявий, моддий-техникавий ва ижтимоий-маиший таъминланиши**

Иттифоқ ва республика милициясининг молиявий, моддий-техникавий ва ижтимоий-маиший таъминланиши тегишли равишда Иттифоқ ва республика бюджетларининг маблағлари ҳисобидан, шартномалар асосида вазирликлар, идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, кооперативлардан ва фуқаролардан тушган маблағ ҳисобидан СССР Вазирлар Кабинети ва республикаларнинг ҳукуматлари томонидан белгиланадиган тартибда амалга оширилади.

V БЎЛИМ. МИЛИЦИЯ ФАОЛИЯТИДА ҚОНУНИЙЛИККА РИОЯ ЭТИЛИШИ УСТИДАН НАЗОРАТ

20-модда. **Милиция фаолиятида қонунийликка риоя этилиши устидан назорат**

Милиция фаолиятида қонунларнинг аниқ ва бир хил тарзда ижро этилиши устидан назоратни СССР Бош прокурори, Иттифоқдош республикаларнинг прокурорлари ва уларга бўйсунувчи прокурорлар амалга оширадилар.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль. 1991 йил 6 март.

СССР Олий Кенгашининг қарори

«Совет милицияси тўғрисида»ги СССР Қонунини кучга киритиш ҳақида

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Совет милицияси тўғрисида»ги СССР Қонуни матбуотда эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. «Совет милицияси тўғрисида»ги СССР Қонуни кучга киритилган пайтдан бошлаб қуйидагилар ўз кучини йўқотган, деб ҳисоблансин:

СССР Олий Кенгаши Раёсатининг «Жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасида совет милициясининг асосий вазифалари ва ҳуқуқлари тўғрисида»ги 1973 йил 8 июнь фармони (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1973 йил, 24-сон, 309-модда);

«Жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасида совет милициясининг асосий вазифалари ва ҳуқуқлари тўғрисида»ги СССР Олий Кенгаши Раёсатининг фармонини тасдиқлаш ҳақида»ги 1973 йил 19 июль СССР Қонуни (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1973 йил, 30-сон, 398-модда);

СССР Олий Кенгаши Раёсатининг «Ички ишлар идоралари оддий ва бошлиқ составининг махсус унвонлари тўғрисида»ги 1973 йил 23 октябрь фармонининг 5-моддаси (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1973 йил, 43-сон, 603-модда);

СССР Олий Кенгаши Раёсатининг «СССРнинг баъзи қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 1982 йил 15 октябрь фармонининг VI бўлими (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1982 йил, 42-сон, 793-модда);

СССР Олий Кенгаши Раёсатининг «Жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасида совет милициясининг асосий вазифалари ва ҳуқуқлари тўғрисида»ги СССР Олий Кенгаши Раёсатининг фармонига баъзи қўшимчалар киритиш ҳақида»ги 1988 йил 7 январь фармони (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1988 йил, 2-сон, 20-модда) ва «СССР Олий Кенгаши Раёсатининг СССР қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги фармонларини тасдиқлаш ҳақида»ги 1988 йил 26 май СССР қонунининг мазкур фармонни тасдиқлаш қисми (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1988 йил, 22-сон, 361-модда);

СССР Олий Кенгаши Раёсатининг «СССР баъзи қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги 1988 йил 28 июль фармонининг 4-моддаси (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1988 йил, 31-сон, 506-модда).

3. Республикаларнинг Олий Кенгашларига республикаларнинг қонунларини «Совет милицияси тўғрисида»ги СССР қонунига мувофиқ ҳолга келтириб олиш, республикаларда милициянинг фаолиятини тартибга соладиган қонун ҳужжатлари ишлаб чиқилиши ва қабул этилишини таъминлаш тавсия қилинсин.

4. СССР Вазирлар Кабинети 1991 йил 1 июлигача:

СССР ҳукуматининг қарорларини ва фармойишларини мазкур қонунга кўра бекор қилсин ёки мувофиқ ҳолга келтирсин;

СССР Ички ишлар вазирлиги ушбу қонунга зид бўлган идоравий меъёрий ҳужжатларни, шу жумладан йўриқномаларни қайта кўриб чиқишини ва бекор қилишини таъминласин;

Милициянинг молиявий, моддий-техникавий ва ижтимоий-маиший таъминланиши, шунингдек милиция ходимларининг қонунларда белгиланган иш вақтидан ортиқча, ҳар ҳафтадаги дам олиш кунларида ва байрам кунларида хизмат қилганлиги учун ҳақ ҳамда ички ишлар идораларидан бўшаган тақдирда нафақа тўлаш тартибини белгиласин.

СССР Олий Кенгашининг Раиси
А. ЛУКЬЯНОВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 6 март.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Қонуни

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Ер тўғрисидаги Қонун асосларига қўшимчалар киритиш ҳақида

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Кенгаши **қарор қилади:**

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар Ер тўғрисидаги Қонун асосларининг 12-моддаси 6-қисмидаги «Халқ депутатлари Советларининг қарорига биноан қўриқхоналар, илмий-тадқиқот муассасаларининг ва қишлоқ хўжалик йўналишидаги ўқув юртларининг тажриба хўжаликлари, маданият, маориф, соғлиқни сақлаш муассасалари ҳақ тўлашдан озод қилиниши мумкин» деган жумла «соғлиқни сақлаш» сўзларидан сўнг «физкультура ва спорт ҳамда спорт иншоотлари» сўзлари билан тўлдирилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль. 1991 йил 6 март.

НАВРЎЗГА ПЕШВОЗ ЧИҚАЙЛИК!

ҲАР БИР ДИЛ ЯЙРАЙДИ

Мухбиримиз Қорақалпоғистон жумҳурияти Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари, умумхалқ Наврўз байрамини тайёрлаш ва ўтказиш бўйича жумҳурият ташкилий комитети раиси Кенесбай САРСЕНОВдан Наврўз байрами қандай ўтказилажаги ҳақида шарҳлаб беришни сўради.

— Айни кунларда жумҳуриятимизнинг барча давлат ва жамоа хўжаликларида, ҳатто хонадонларда, шаҳар ва ноҳия марказларида Наврўз байрами ўз аксини ифода этмоқда. Кейинги икки йилда эсдан кўтарилиб бораётган миллий спорт ўйинлари, маданиятимизнинг дурдоналари, миллий таомларимиз ҳатто миллий кийимларимизгача қайта тикланди. Бундан бутун халқимиз хурсанд.

Жумҳуриятимиз таниқли санъаткорлари, халқ театрлари, бадиий ҳаваскорлик ижодий жамоалари иштирокида концертлар намойиш қилинади. Ёзувчиларимиз, шоирларимиз ўз асарларидан ўқиб берадилар. Отчопарларда, стадионларда спорт турлари бўйича — от чопиш, қиз қувиш, улоқ ўйини бўйича ҳар хил мусобақалар ўтказилади.

Бу йилги баҳор байрами меҳнат байрами билан уланиб кетди. Шу йилнинг ўзида 2020 гектар янги боғ, 500 гектар токзор, 134 гектар тутзор бунёд қилинади. Аҳолини маълум даражада қурилиш материаллари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида 252 гектар майдонга терак кўчатларини ўтқазамиз.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

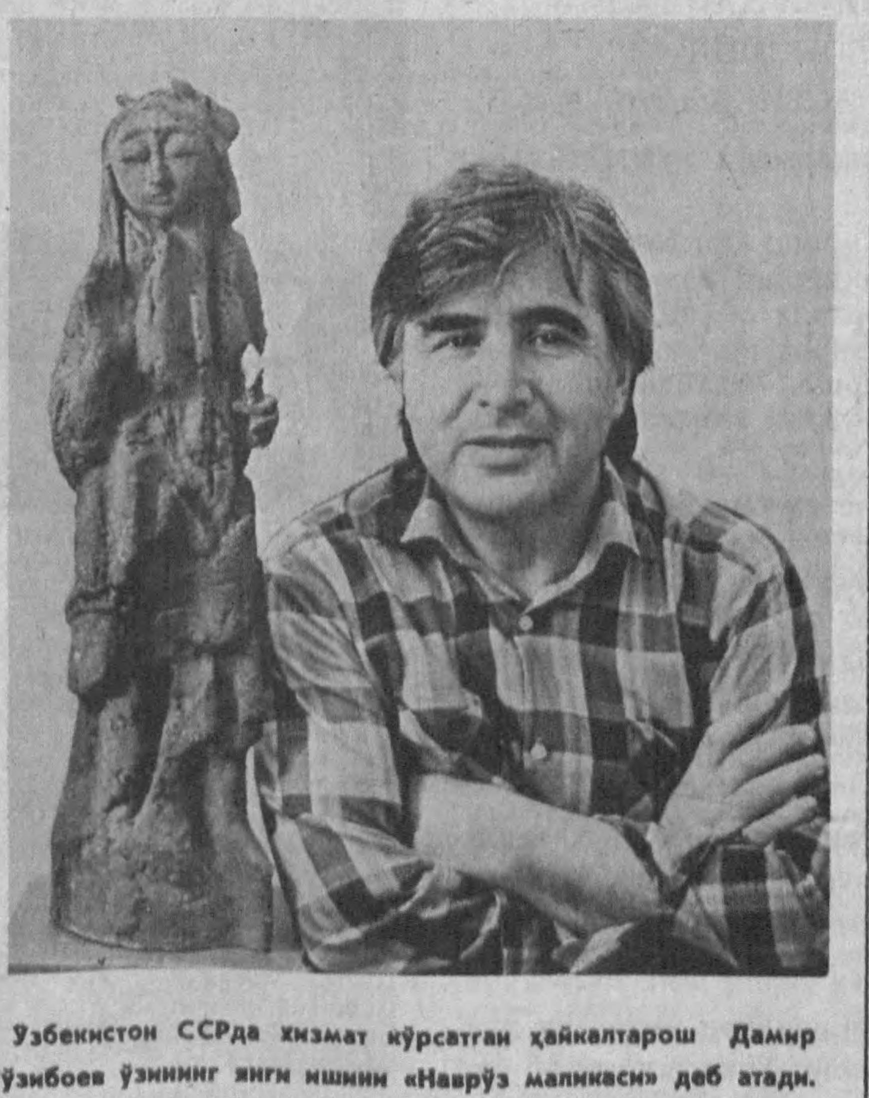

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ҳайкалтарош Дамир Рўзибоев ўзининг янги ишини «Наврўз маликаси» деб атади. Бу иш ҳайкалтарошнинг сўзига қараганда доимо баҳор, янги ҳаёт, дўстлик, умид ва яхшиликларнинг рамзидир.

Суратда: Дамир Рўзибоев «Наврўз маликаси» асари билан.

С. ВЕЛИЧКИН олган сурат. [ЎзТАГ].

Наврўз байрами шаҳар ва қишлоқларда, олий ўқув юртлари ва маҳаллаларда, мактаблар ва боғчаларда кенг нишонланмоқда. Дошқозонларда сумалак, ҳалим қайнайди.

Ризқ-рўзимиз бўлган дон сепилмоқда. Эртанги сабзавот етиштириляпти. Рўзнома таҳририятидаги телфон қўнғироқлари тинимсиз жиринглаяпти. Биз ана шундай хабарларнинг айримларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ЯНГРАСИН КУЙ, ЯНГРАСИН ҚЎШИҚ

Тошкент вилояти педагогика билим юрти илмий мудири Х. Саъдуллаев хабар қилади:

— Даврада кичкинтойлар рақсга тушишяпти. Уларнинг серзавқ қўшиқлари йиғилганларни беихтиёр яйратиб юборади. Ҳа, улар билим юрти меҳмонлари — Оржоникидзе район 8-болалар боғчаси тарбияланувчилари.

Билим юртида бўлиб ўтган Наврўз шодиёналарига пухта тайёргарлик кўрилди. Дастурхон тансиқ таомлар билан безатилган, ош ва сумалак тортилган. Билим юртининг моҳир талабалари ўзларининг энг яхши куй ва қўшиқларини севимли мураббийлари ва меҳмонларга бахшида этдилар.

Билим юрти директори Инера Мардиева, тарих фанлари номзоди, Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети раисининг муовини Муборак Юнусхўжаева, ёзувчилар Ёқуббек Яквалхўжаев, Санъат Маҳмудова, Мирза Карим, Крупская номли билим юрти директорининг муовини Тамара Бойматова ва бошқалар Наврўз байрамининг тарихи ва унинг ўрни ҳақида сўзладилар.

Билим юрти талабалари томонидан ижро этилган рус, қозоқ ва бошқа халқларнинг қўшиқлари маҳорат билан ижро этилди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси кенгаши масъул ходими Ю. Ёқубжонов:

— Самарқанд шаҳридаги Наврўз байрамига тайёргарлик ҳар бир меҳнат аҳлини, талаба, ўқувчини ғоят тўлқинлантирмоқда. Жумладан, Сиёб, Боғишамол, Темирйўл районларида ташкил этилган учрашувлар, мушоиралар, баҳслар бу тадбирнинг ниҳоятда юксак ташкилотчилик руҳида ўтаётганидан дарак бераётир.

Самарқанд — дўстлик шаҳри. Шунинг учун ҳам Наврўз байрамида бунга алоҳида эътибор берилаётир. Наврўз куни «Самарқанд қалбимда», «Самарқандни тиклаш жамғармаси» шиори остида хайрия марафони ўтказилади. Байрам куни дорилфунун хиёбонида ўзбек адабиётининг мутафаккири Алишер Навоийнинг ҳайкали очилади.

Регистон майдонида Наврўз байрами кенг нишонланади. Бу ерда барча миллат ва элатларнинг вакиллари меҳмонлар, уруш ва меҳнат фахрийлари, байналмилалчи жангчилар, Совет Армиясининг жангчилари иштирок этадилар. Халқ сайли, турли ўйинлар, бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг чиқишлари бўлади, таниқли спортчилар, аскиячилар, дорбозлар ўз маҳоратларини намойиш этадилар.

Регистон майдонида, муассасаларда, ташкилотларда, ўқув юртларида, маҳаллаларда, ногиронлар уйларида, болалар уйлари ва интернатларда озиқ-овқат ва саноат моллари сотиш бўйича кўргазмалар ташкил этилади. Сумалак ва бошқа ширинликлар бепул тарқатилади. Шаҳар ва район мавзеларида, маҳаллаларда куй-қўшиқ, карнай ва сурнай садолари тинмайди. Етим болаларга, беморларга, ёлғиз ва кўп болали оилаларға, кексаларга, уруш ва меҳнат ногиронларига, байналмилалчи жангчиларга хайрия бериш кўзда тутилмоқда.

Байрам кунлари 4 мингдан зиёд уруш фахрийларига тантанали равишда 262 минг сўмдан зиёд мукофот топширилади. 3673 ногирон ва уруш қатнашчиси уй ҳақи тўлашдан озод этилади. 1644 та давлат ва идорага қарашли уйлар шахсий мулк сифатида берилди.

Шаҳарнинг Темирйўл районидаги бир ва Боғишамол районидаги 3 та болалар уйлари муассаса ва ташкилотларга бириктириб қўйилди.

Шу йилнинг февраль ойида 6-болалар уйининг икки қаватли биноси фойдаланишга топширилди. Спорт жиҳозларини эса «Электробитмаш» бирлашмаси ва область савдо бошқармаси жамоаси тақдим этди, шойитўқув фабрикаси эса 10250 сўмлик гилам ва спорт ашёларини бердилар.

Боғишамол райони меҳнаткашлари болалар уйлари ва интернатлари тарбияланувчиларини суғурта қилиш бўйича жамоат ташкилотларининг ташаббусини маъқуллади. Бугунги кунгача болалар уйларининг юздан ортиқ тарбиячиси оталиқ ташкилотлари томонидан суғурта қилинди. Улар бу маблағни 18 ёшга етганда оладилар.

Тошкент шаҳар Акмал Икромов район комсомол комитетининг иккинчи котиби О. АҲМЕДОВ:

— Жумҳуриятимизнинг барча ноҳияларида бўлаётгани сингари районимизда ҳам Наврўз байрамини ўтказишда алоҳида эътибор берилаётир. Фарзандларимиз яйраб дам олишлари учун барча шароитлар муҳайё. Улар эпчиллик, зукколик бобида ўз маҳоратларини синайдилар, варрак учириш, полвонларнинг чиқишлари, миллий кураш мусобақалари, ноҳия ДОСААФ спорт клуби, енгил автомобиль, мотоциклчиларнинг намойишлари, чавандозларнинг чиқишлари бўлиб ўтади. Қадимий урф-одатларимиз, табаррук ёшлиларни эъзозлаш, тўй маросимлари ва келин саломлар, алла ва мушоиралар, ҳазил-мутойиба ва қизиқчиликларга алоҳида эътибор берилмоқда.

Байрам шодиёналарида Ўзбекистон ССР халқ артисти Фаррух Зокиров раҳбарлигидаги республикада хизмат кўрсатган «Ялла» ансамблининг чиқишлари йиғилганларда катта таассурот қолдиради. Буюк аллома Алишер Навоийнинг (ЎзССР халқ артисти Ёқуб Аҳмедов), миллий қаҳрамонимиз Насриддин Афандининг байрам қутловлари янграйди. Шу билан бирга Ҳамза номидаги Давлат мукофоти совриндори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Теша Мўминов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори Маҳмуджон Азимов, хушовоз хонандалар Ҳожиакбар Ҳамидов, Олимжон Орифжонов, Юлдуз Усмоноваларнинг дилбар қўшиқлари район меҳнат аҳли ва меҳмонларини мамнун этади.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР...

«Одамлар-эй, одамлар, эшитмадим деманглар, бугун Саида Зуннунова номидаги Бўз педагогика билим юртида Наврўз байрами бўлади, ҳаммани шодиёнага таклиф қиламиз...».

Ясатилган от аравада атлас куйлакли, соч попукли қизлар билан дўппи, беқасам тўн кийиб, белини маҳкам боғлаган йигитлар район марказини айланишиб, барчани Наврўз байрамига таклиф қиладилар.

Дарҳақиқат, билим юрти байрам либосида. Кираверишда таклиф қилинганларни карнай-сурнайлар садоси билан кутиб олишмоқда.

Кейинги пайтда билим юртидагилар Наврўзни айниқса интиқлик билан кутадиган бўлиб қолдилар. Бу йил ҳам деярли бир ойдан бери тайёргарлик кўрилди. Наврўз арафасида хайрли ишларга қўл урилди. Район ҳудудида истиқомат қилувчи бир неча бечораҳол, ёлғиз қариялар ва майиб-мажруҳларга меҳр-мурувват кўрсатдилар. Наврўз совға-саломини уларга тортиқ қилдилар. Байрамга донгдор кишилар, меҳнат ва уруш фахрийлари, шоир ва ёзувчилар таклиф қилинган. Радиокарнайдан эса баҳор ва меҳнатни мадҳ этувчи қўшиқ-куйлар янграйди. Наврўз дастурхонига тансиқ таомлар, сумалак тортилади. Баҳор қуёши одамларга пешвоз чиқаётганини айтмайсизми?

Йиғилганларни билим юрти директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими Т. Низомов қутлаб, Наврўзга бағишлаб ёзган шеърларидан ўқийди. Шундан кейин алла айтиш бўйича беллашув мароқли ўтди. Мушоира, ҳар хил миллий ўйинлар ижроси бўйича мусобақалар ҳам кўнгилдагидек бўлди.

Наврўзни ўтказишда директор ўринбосари Қ. Ашуров бошлиқ ташаббускор гуруҳ жонбозлик кўрсатди.

М. ҲАСАНОВ,
Москва район табиатни муҳофаза қилиш комитети ходими.

Жуманиёз ЖАББОРОВ.

ЧАМАН КИЙМИШ ЯШИЛ ХИЛЪАТ...

Биз ушбу кунларда 550 йиллик таваллуд тўйлари буюк ифтихор билан нишонланаётган даҳо шоиримиз, мутафаккир устоз Алишер Навоийнинг деҳқон баҳори, деҳқон меҳнати ҳақида айтган ушбу доно сўзларини ҳамиша ёдда тутамиз: «Деҳқонки дона сочар, ерни ёрмоқ била ризқ йўлини очар... Олам маъмурлиги алардин, меҳнат аҳли масрурлиги алардин. Ҳар қаён қилсалар ҳаракот, элга ҳам қут етар, ҳам барокот. Деҳқонки тузлук била дона сочар, ҳақ ҳар бирига етти юз эшигин очар... Деҳқоннинг бир дона сочарида бу ҳолдур, ўзга ишлари таърифи маҳолдур».

Диёримиз яна наврўзи олам, яна деҳқон баҳори оғушида. Мана шундай қутлуғ дақиқаларда улуғ устоз шоирнинг Наврўз хусусидаги бир ғазалларига мухаммас бойлаб, азиз муштарийлар эътиборига ҳавола этишга журъат қилдим.

НАВРЎЗ

(НАВОИЙ ҒАЗАЛИГА МУХАММАС)

Тобора юксалиб офтоб, ҳарорат авжланиб кам-кам,
Тиниб сеплар, эсиб еллар, яшиллик гуркираб кўркам,
Ёзибдир тоғу даштларда гуногун сепларин кўклам,
Мувофиқ кийдилар, бўлмиш магар наврўз ила байрам,
Чаман сарви ёшил хилъат, менинг сарви равоним ҳам.

Ғаройиб туйғулар карвонига ақлим этиб сарбон,
Юракдан кеткуриб армон, бу боғини айлаган сайрон,
Бисотингда борин кўрсат, баҳорин қутлаган боғбон,
Чаман сайри қолиб ҳайрон, менинг сарвим қилиб жавлон,
Анинг шайдоси бир деҳқон, мунга шайдо бари олам.

Бу олам боғида, ёрим, ўзинг раҳбар, ўзинг сарвар,
Тамоми мавжудодга шуълалар сочган моҳи анвар,
Музаффарсан, мунавварсан, муаттарсан, яна акбар,
Чаман сарви қолиб бебар, менинг сарвим бўлиб дилбар,
Ани ел айлабон музтар, бу елдин сакратиб адҳам.

Бу ён наргис, бу ён ялпиз, бу ёнда лолаю сунбул,
Бу турфа рангу оҳанглар сени мафтун этар буткул.
Кўзим, сипқор бу оламни, бу бахтдан яйрагил, кўнгул,
Қўниб ул сарв уза булбул, чекиб гул шавқидин ғулғул,
Бу сарв узра очилиб гул, анга тердин тушиб шабнам.

Билурмиз, ушбу боғлар ҳам ўзингдин баҳравор, жоно,
Кутиб ташрифларинг гул-гул безанмиш дашт ила саҳро,
Йўлингга термулиб турдик, қиё ҳам боқмадинг ҳатто,
Қилиб оҳим сари парво, бу ён майл этмадинг қатъо,
Сабодин, эй қади раъно, бўлур ҳам сарв гаҳ-гаҳ ҳам.

Ғаниматдир бу боғларда баҳорнинг жилва қилмоғи,
Яна қиш фасли етганда сўнар тоғларнинг ирмоғи,
Билингиз лаҳзалар қадрин, ҳар ишнинг бор-ку қирғоғи,
Бу боғ ичра май, эй соқийки, бормен асру муштоқи,
Ки анда сарв ҳам боқий эмас, гул аҳди ҳам маҳкам.

Бўлур аҳду муҳаббатдин ҳаётда муддао ҳосил,
Ва ҳижрон заҳматин енгган бўлур ёр васлига восил,
Таманнолик умидлардин иликни ювмагил, эй дил,
Навоий, кўйин эт манзил, юзу қаддиға бўл мойил,
Ки боғ этмас сени хуш дил, гулу сарв айламас хуррам.

АВЖДА АЛЁРУ БАЁТ...

Бўлди олам жилвагар — Наврўз бугун;
Қўлда созу тилда жўшқин сўз бугун.

Эзгу ҳислар мавж урар жонлар аро,
Тўймагай борлиққа боқиб кўз бугун.

Кез чаманлар ичра, кўнглим, завққа тўл,
Зора, дуч келса ўшал гулюз бугун,

Даврада қизлар таманносин кўринг,
Ҳар бири бир ой бугун, юлдуз бугун.

Рози дил айтсам дадил, ўйланма ёр,
Тенг келибдир кечаю кундуз бугун.

Рангу оҳангининг улуғ бозори бу,
Авжда Алёру Баёт, Феруз бугун.

Хонадон меҳмон ила обод эрур,
Дўст ила соз, яхши давра туз бугун.

Тутма, Наврўз, бизни меҳрингдан дариғ,
Чун меҳр қошинда ожиз муз бугун.

Марҳабо, офтоб, жаҳонга шуъла соч,
Эрк бугун, байрам бугун, Наврўз бугун.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЁТИ ТАШКИЛ ТОПГАН КУННИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

МАТБАА САРЧАШМАСИДА

Ўқилаётган рўзномангизнинг соф оғирлигини биласизми? У — 24 грамм. Лекин унинг юзага келишидаги меҳнатни тарозу палласига қўйсак-чи?! Унда ҳамкору ҳамнафас икки «беҳаловат» касб соҳиблари — журналист ва матбаачининг қалб қўри-ю жасорати, сабр-тоқати-ю, маҳорати кўз ўнгингизда намоён бўлади. Зеро, матбаачининг ҳам янги рўзнома, ойнома яратилишида ҳиссаси беқиёс.

Республикамизнинг асосий рўзномалари ва сиёсий-ижтимоий журналлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонасида чоп этилади. Йирик корхонанинг кўп миллатли меҳнат жамоаси шу кунларда унинг 70 йиллик тўйини нишонламоқда.

ТАРИХГА БИР НАЗАР

1921 йилнинг 21 март куни Туркистон Республикаси Сиёсий бошқармасининг босмахонасини ташкил этиш ҳақидаги қарор қабул қилинди. 1924 йили корхона «Восток» босмахонаси тимсолида қайта тузилди. Босмахона бугунги кунда нашриётнинг цехларидан бири қад ростлаган Ленинград ва «Правда Востока» кўчалари муюлишида собиқ ҳарбий омборхонада жойлашди. Нашриётнинг бўлимлари 1921—1925 йилларда Бухоро, Наманган, Андижон ва Самарқанд шаҳарларида иш бошлади. Тошкент полиграфия комбинати тузилгунига қадар босмахона номи уч бор — «Туркпечать», «Средазкнига», «Правда Востока», кейинчалик, «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» рўзномаларининг бирлашган нашриёти деб ўзгартирилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қарорига биноан 1933—1935 йилларда полиграфия комбинати қурилди. Тошкент шаҳридаги барча нашриётлар рўзнома, ойнома ва китобларни ўз вақтида чоп эттириш учун тегишли матбаачилик корхонасига эга бўлишди. Мазкур корхона ўша давр учун зарур ускуна-жиҳозлар билан таъминланди. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока», «Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана», «Ўқитувчилар газетаси» нашриётлари ҳамда республикамизнинг бошқа нашриётлари ва босмахоналари бирлашмага аъзо бўлди, унинг заминида полиграфия комбинати юзага келтирилди. Қудратли корхонада чоп этилган кўплаб нусхадаги ахборот нашрлари республикамиздагина эмас, айни чоғда Ўрта Осиё, шунингдек, мамлакатимизнинг қатор шаҳарларига тарқатилди.

Улуғ Ватан уруши йилларида комбинат биноси республикамизга кўчириб келинган авиация заводи учун берилди. Ўша кезлари корхонада ишлаган фахрийлар полиграфия комбинатининг ускуна-жиҳозлари кичик-кичик босмахоналарга тақсимлаб берилишида жамоанинг қаҳрамонона меҳнатини яхши хотирлайдилар. Бино бир ҳафта муддатда бўшатилди, авиация заводининг мураккаб техникаси учун монтаж имконияти яратилди.

Ишлаб чиқариш фахрийлари — Юнус Юсупов, Василий Федорович Архангельский Филип Григорьевич Идессис, Аким Борисович Мазор, Фахриддин Йўлдошев, Насриддин Сайдалиев, Йўлдош Қосимов, Тожи Исҳоқов, Арон Рабеевич Саидов, Фёдор Михайлович Леонтьев, Мирлатиф Миртемиров, Михал Соломонович Бутелькин, Мажид Неъматов, Билол Мўминов, Бори Қамбаров, Қаҳҳор Раҳимов, Зикрилла Умурзоқов ва ўнлаб, юзлаб фахрий ишчилар авиация заводининг ўз вақтида ишга туширилишига ҳисса қўшиб, босмахона ускуна-жиҳозларини тўла сақлаб қолинишини таъминлашди. Бу эса республикада нашр маҳсулотларига талаб-эҳтиёжни тўлдириш имкониятини яратди. Нашриёт матбаачилари ва қалам соҳиблари Улуғ Ватан уруши жанггоҳларидаги воқеалар, фронт ортидаги фидокорона меҳнатни тараннум этишга бор имкониятни қаратдилар.

Улуғ Ватан урушидан кейинги йилларда нашриётнинг ишлаб чиқариш қуввати янада ошди. 60-йилларга келиб у йирик ишлаб чиқариш корхонасига айланди. «Правда Востока» кўчасида янги бино қурилди. Бу ерда рўзнома ва ойномаларни чоп этиш цехлари жойлашди.

ҲАЁТ БИЛАН ҲАМНАФАС

Тошкент курантига ҳамоҳанг соати бор ўн олти қаватли бино салобати билан пойтахтимизга кўрк бағишлайди. Бино 1974 йилда фойдаланишга топширилди. Пойтахтимизда нашр этилаётган рўзнома ва ойномаларнинг таҳририятлари шу бинога кўчиб ўтишди. Босмахона бўлинмалари эса ўз йўналиши бўйича иш жойини аниқ-пухта тақсимлаб олишди. Рўзномаларни саҳифалаш ва уларни чоп этиш жараёни такомиллашди.

Ленинград кўчасида қурилиши якунланмай қолган маъмурий бинони қайта реконструкциялаб, матбуот кошонасига айлантириш юзасидан таклифимиз ижобий ҳал этилди. Бинога туташ ҳолда зарур инженерлик иншоотлари, мавжуд ҳарф териш ҳамда рўзномаларни саҳифалаш цехи қад ростлади. Пневмопочта орқали ҳарф териш-саҳифалаш цехи билан рўзномалар редакциялари ўртасида автоматик алоқа ўрнатилди. Янги дастгоҳлар ёрдамида рўзномаларнинг чоп этилиши аввалгига нисбатан тезлашди.

Мутахассис ва қурувчиларнинг олти ой ҳамкорликдаги ишлари қурилишни муваффақиятли якунлашга имкон берди. 40 номдаги марказий, республика, вилоят, шаҳар ҳамда вазирлик ва идораларга тегишли кўп нусхали газеталарнинг чоп этилиши офсет усулига кўчирилди. Кўп нусхали «Совет Ўзбекистони», «Правда Востока», «Правда», «Известия» ҳамда бошқа рўзномалар босмадан чиққач, ротация цехидан тўппа-тўғри матбуот тарқатиш тармоғига келиб тушади. Самолётлар ёрдамида белгиланган рейслар бўйича улар обуначиларга етказилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти бугунги кунда мамлакатимизнинг йирик корхонаси. У Иттифоқимизда «Правда» ва «Ряданьска Украина» нашриётларидан сўнг учинчи ўринда туради.

Меҳнат жамоамиз ўтган йили самарали ишлади. Режадаги 19 миллион сўм ўрнига 19553,2 минг сўмлик босма маҳсулотлари тайёрланди. Режадан ташқари 553 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Қалин ва юпқа муқоваларда китоблар чиқариш бўйича ибратли ишлар амалга оширилди. Кўрик конкурсларида бундай маҳсулотларимиз сифати юқори баҳоланяпти.

Меҳнат ва турмуш даражасини яхшилаш масаласи доимо диққат-эътиборимизда турибди. Матбаачилар учун Космонавтлар кўчасида 70, генерал Петров номли кўчада эса 118 хонали турар-жой биноси қурилмоқда. Катта Чимён ён бағирларида дам олиш зонасини кенгайтириш ишлари жадал давом эттириляпти.

Бозор иқтисодиётига ўтилаётган бир пайтда мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан янада самарали фойдаланиш йўллари изланмоқда. Хорижий мамлакатлардаги турдош корхоналар билан ҳамкорлик ўрнатилган. Германиянинг «Ман-Пламаг», Швециянинг «Сольна», Австрия, Канада фирмалари ёрдами билан «Агропромсервис» фирмаси билан ҳамкорликда қатор тадбирларни амалга ошириш мўлжалланган. Бу ҳамкорлик қўшма корхоналар яратилишига олиб келади. Шунингдек Афғонистон Республикасининг «Барат-Фарид» фирмаси билан қўшма корхона барпо этиш юзасидан таклиф ҳам тайёрлаб қўйилди.

КАДРЛАРГА ЭЪТИБОР

Мутахассис — матбаа ишининг бош етакчи кучи эканлигини доимо эсда тутамиз. Буларнинг сони айни вақтда 2 мингдан ошиб кетади. Улар орасида ўз ишининг моҳир усталари жуда кўп. 50 дан зиёд номдаги рўзнома, 40 га яқин номдаги ойнома ва минг-минглаб китоб, брошюра ва бошқа ноширлик маҳсулотларини ўз вақтида, сифатли қилиб муштарийларга етказиш йўлида улар фидокорона ишлашмоқда. Уларни фахр билан тилга оламиз: ҳарф терувчилар — Б. Кулешова, Л. Мороз, печатниклар — Р. Муҳамедов, К. Мансуров, З. Зиёмов, В. Никифоров, И. Хушназаров, муқоваловчилар — М. Ҳайдарова, У. Сотиволдиева, маҳсулот қабул қилувчилар — З. Тожиева, О. Рудакова, гальванотипистлар — А. Баришев, М. Азимов, инженерлар — Н. Караманов, Н. Кушнир, Қ. Аҳмедов, Н. Борзов, Ҳ. Турсунов, А. Дунина ва бошқа мутахассислар кўпчиликка намуна бўлишаётир. Бугунги кунда улар билан бирга корхонамизда 60 йилдан зиёд ишлаган Владимир Константинович Чемадов номини фахр билан тилга оламиз. У яқинда муборак 100 ёшга қадам қўяди. Собиқ ҳарф терувчи, мастер, босмахонанинг биринчи директори Насриддин Сайдалиев ҳам шу ёшни нишонлаш арафасида. Ветеран мураббийлар Тўлаш Музаффаров, Юнус Юсупов, Ҳошим Алимов, Асқар Абдураҳмонов ҳозирда ҳам ўз тажрибалари билан ўртоқлашиб туришади.

Ёш мутахассислар сулоласини тайёрлашга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг полиграфия факультети, 2-полиграфия билим юрти, Тошкент полиграфия техникумида бўлажак матбаачилар ўқитиляпти. 2-Тошкент полиграфия билим юртининг жамоаси малакали мутахассислар тайёрлашда бизга, айниқса, яқиндан кўмак беришаётир. Бу ерда ҳамма нарса муҳайё: фото орқали ҳарф териш, маҳсулотни босиш ва муқовалаш жиҳозлари ўрнатилганки, билим кошонаси чинакамига босмахона тусини олган. Билим юртини тугатган йигит ва қизлар ишлаб чиқариш практикасини корхонамизда ўтишади, кейинчалик эса ишчилар синфи сафига қўшилишади.

Ҳозирги мураккаб даврда матбуотнинг роли беқиёслигини биз матбаачилар ҳам чуқур ҳис этамиз. Бўлинмаларимиз ўз олдиларига қўйилган вазифани бажариш йўлида ҳамиша баракали ва унумли меҳнат қилиб, комил ишонч билан олға бораверадилар.

И. ШОҒУЛОМОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг директори, тарих фанлари кандидати.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

«ВОСТОК» банки

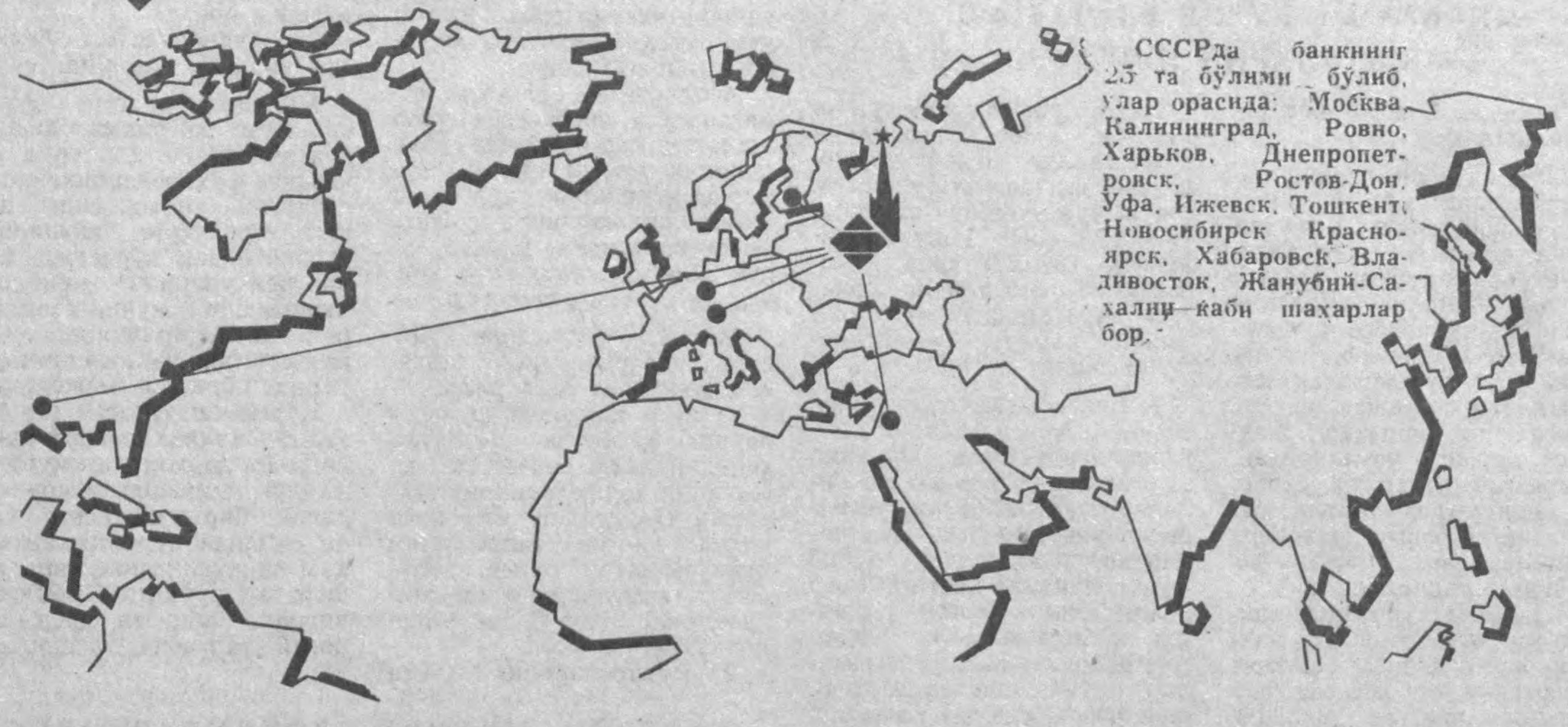

СССРда банкнинг 25 та бўлими бўлиб, улар орасида: Москва, Калининград, Ровно, Харьков, Днепропетровск, Ростов-Дон, Уфа, Ижевск, Тошкент, Новосибирск Красноярск, Хабаровск, Владивосток, Жанубий-Сахалин каби шаҳарлар бор.

1. «ВОСТОК» банки мамлакатнинг барча муҳим иқтисодий марказларида 25 та бўлимга эга. Битта банк орқали бутун мамлакат ҳудудида ишлашдек ноёб имконият.

2. «ВОСТОК» банки — мустақил банк. Банк хизмат кўрсатадиган барча мижозлар банк учун тенг ва бирдай қадрлидир.

3. ««ВОСТОК» банки энг янги компьютер техникаси билан жиҳозланган. Банк бўлимлари орасида ўрнатилган мустаҳкам алоқа туфайли мамлакатнинг исталган бурчагида молия операцияларини самарали бажариш имконияти яратилади.

4. «ВОСТОК» банки банк операцияларини халқаро савияда ва халқаро стандартлар бўйича олиб боради. Банк ҳар қандай валютада хизмат кўрсатади, шунингдек, у дунёдаги йирик банклар билан кенг мухбирлик алоқасига эга.

5. «ВОСТОК» банки — бу биринчи совет тижорат банки бўлиб, уни «АРТУР ва Андерсен» инглиз фирмаси аудитор текширувдан ўтказган.

6. «ВОСТОК» банки кадрлар тайёрлаш ва уларнинг чет эл банкларида стажировка ўтишларига катта аҳамият беради. Ҳар бир бўлим раҳбари чет элда стажировка ўтган.

Манзилимиз: 119034, Москва, Кропоткинская кўчаси, 17-уй. Телефонлар: 366-27-60, 369-96-17.

Обрў-эътиборли касбни эгаллашни орзу қиласизми?

УЗОҚ ЎЙЛАНИБ, ИККИЛАНИБ ЎТИРМАНГ!
ЭЛЕКТР ТРАНСПОРТИНИ ҲАЙДАШ — АЙНИ ЁШЛАРБОП ИШДИР!
БУ — ЗАМОНАВИЙ ВА ИСТИҚБОЛЛИ КАСБ!

Трамвай-троллейбус бошқармаси қуйидагиларга **кафолат беради:**

Аввало — юқори ойлик маош! Иш вақтининг ойлик мезони бажарилган тақдирда трамвай ва троллейбус ҳайдовчисининг ўртача ойлик маоши 400-500 сўмни ташкил этади. Бироқ иш ҳақи шу билан чекланиб қолмайди. Айрим ҳайдовчиларнинг иш ҳақи ойига 700 сўм ва ундан ҳам ортиб кетиши мумкин.

Тошкент пропискаси ва ётоқхона билан таъминланилади. Бундан ташқари, электр транспорти ҳайдовчилари навбатсиз кооператив уй олишлари мумкин.

Шунингдек. трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси ходимларига санаторийлар, дам олиш уйлари, сайёҳлик базаларига имтиёзли шартларда йўлланмалар берилади.

Биринчи даражали тренажёрлар, буғ ҳаммомлари ва ҳовузлари бўлган спорт комплекслари ҳам депо ходимларининг хизматига мунтазир.

Ёдингизда бўлсин!

Электр транспорти ҳайдовчилари имтиёзли пенсия олиш ҳуқуқига эгадирлар. Транспортда 15 йил ишлаган ва умумий меҳнат фаолияти 25 йил бўлган эркаклар 55 ёшида, транспортда 10 йил ишлаган, умумий меҳнат фаолияти 20 йил бўлган аёллар 50 ёшида қарилик пенсиясига чиқадилар.

Сизга манзур бўладими?

Ундай бўлса, қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: Тошкент шаҳри, Широкая кўчаси, 6-уй, Трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси.

Телефонлар: 33-58-71, 34-63-06, 33-58-50.

Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасида Сиз ҳайдовчи касбини эгаллаб чиқасиз.

Ўқиш даврида курсантларга ойига 100 сўмдан 140 сўмгача стипендия бериб борилади.

Ўқув комбинати манзили: Тошкент шаҳри, «Новий путь» кўчаси, 180«а» уй. Телефон 91-53-80.

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС БОШҚАРМАСИ ДЕПОЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ

1-ТРАМВАЙ ДЕПОСИ: 91-19-06, 91-19-30;

2-ТРАМВАЙ ДЕПОСИ: 72-81-78, 72-80-92;

1-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ: 56-13-84, 56-19-53, 56-07-52;

2-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ: 53-75-25, 53-78-58;

«ҚИЗИЛ ШАРҚ» ДЕПОСИ: 63-38-93, 63-29-37, 63-29-34, 63-38-95.

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ. Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

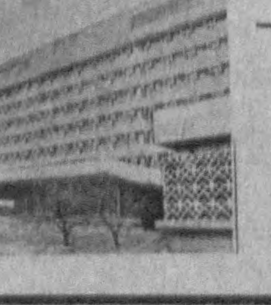

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5091.